

KUMPÁNI

Robert Louis Stevenson

Přeložila Jarmila Fastrová

Kumpáni

Robert Louis Stevenson

Přeložila Jarmila Fastrová

Znění tohoto textu vychází z díla [Klub sebevrahů](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Odeon v Praze v roce 1981.

§

Text díla (Robert Louis Stevenson: Kumpáni), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní](#).

Verze 1.0 z 11. 9. 2026.

OBSAH

KAPITOLA PRVNÍ: Eilijský Aros.....	5
KAPITOLA DRUHÁ: Co vrak připlavil na Aros.....	13
KAPITOLA TŘETÍ: Země a moře v Písečném zálivu	27
KAPITOLA ČTVRTÁ: Vichřice	39
KAPITOLA PÁTÁ: Muž z moře.....	51

KAPITOLA PRVNÍ

Eilijský Aros

Bylo to ráno krásného dne koncem července, co jsem se naposledy vydal pěšky na Aros. Večer předtím mě loď vysadila na břeh v Grisapolu, kde jsem v malém hostinci snědl jednoduchou snídaň, zanechal všechna svá zavazadla, dokud se mi nenaskytne příležitost, abych si pro ně dojel kolem po moři, a s rozradostněným srdcem jsem vyrazil napříč přes ostrovní mys.

Nejsem tamější rodák, kdežpak – vždyť pocházím z čistokrevného nížinného rodu, ale jeden můj strýc, Gordon Darnaway, se po nuzných a krušných letech mládí a několikaletém potloukání na moři oženil s děvčetem z ostrovů. Jmenovala se Mary Macleanová, zbyla z rodiny poslední a po její smrti – zemřela, sotva dala život dcerušce – zůstala usedlost na Arosu, obklíčená mořem, jeho vlastnictvím. Nevynášela mu nic než holé živobytí, jak jsem dobře věděl, ale byl to člověk pronásledovaný smůlou, a tak měl strach pouštět se s přítěží malého děcka znovu do dobrodružného života, zůstal na Arosu a vztekal se na osud. V tom osamocení mu míjela léta a nepřinášela pomoc, ani spokojenost. Naše rodina v Nížině zatím vymírala – nikdo z toho rodu nemá zvlášť dobrý kořen a můj otec měl snad největší štěstí ze všech – nejenže zemřel poslední, ale zanechal syna, dědice svého jména, a malé jmění, aby je mohl uhájit. Studoval jsem na edinburské univerzitě, žil jsem docela slušně na vlastní útraty, ale bez přátel a příbuzných, až se zpráva o mně dostala nějak na grisapolský Ross ke strýci Gordonovi. Pro něho platilo, že krev není voda, a proto hned ten den, co se dověděl, že jsem na světě, mi napsal, abych s Arosem počítal jako se svým

domovem. Tak se stalo, že jsem jezdil na prázdniny do tamtěch končin, tolik vzdálených pohodlí a veškeré společnosti kromě tresek a tetřívků – a tak došlo k tomu, že jsem se po ukončených studiích ten červencový den tam vracel s rozjařeným srdcem.

To, čemu říkáme Ross, je mys ani široký, ani vysoký, ale dodnes tak divoký, jak jej Pánbůh stvořil – po obou stranách hluboké moře, kde je plno kostrbatých ostrůvků a úskalí, náramně nebezpečných námořníkům – nad tím vším na východě strmí hodně vysoké skály a hrdý štít Ben Kyaw. V gaelštině prý ten název znamená Hora mlh, a je věru výstižný. Na vrcholu té hory vysoké přes tři tisíce stop se totiž zachycují všechna mračna, která vítr přihání od moře, až jsem si často myslíval, že si je snad vytváří sama, jen tak pro sebe – i když byla celá obloha jasná až k mořské hladině na obzoru, Ben Kyaw měl vždycky vlající chochol. Také přinášel déšť, a proto byl zdola až nahoru bahnitý. Už jsem zažil, že jsme se na Rossu vyhřívali na teplém sluníčku, a tam nahoře pršelo, jako by kolem splýval černý krep. Ale právě že tam bylo tak deštivo, zdál se mi Ben Kyaw často tím krásnější, protože v slunci se na jeho úbočích ukázala spousta balvanů a bystrin, které zářily jako drahokamy až na Aros, patnáct mil odtamtud.

Pustil jsem se stezkou, kudy se honí dobytek na pastvu. Tolik se klikatila, že jsem si cestu prodloužil skoro dvojnásob – vedla přes velké balvany, takže člověk musel skákat z jednoho na druhý a mezi nimi se brodil rozměklou půdou, kde bahno sahalo skoro po kolena. Celých těch deset mil z Grisapolu na Aros člověk neviděl kousek obděláné země a jediné kloudné stavení. Tu a tam ovšem bylo pár domků, ale tak daleko z té či oné strany, že by je někdo cizí z té stezky vůbec nepostřehl. Ross je většinou pokryt ohromnými žulovými balvany – některé jsou větší než domek o dvou místnostech –, leží tam jeden vedle druhého a mezi nimi roste kapradí

a vysoký vřes, kde se to hemží zmijemi. Ať fouká vítr z kterékoli strany, je to vždycky vítr od moře, slaný jako na lodi, všude nad Rossem si svobodně poletují rackové i tetřívci a všude, kde stezka vede trochu výš, zajiskří se člověku před očima lesklé moře. Uprostřed jara za větrného počasí jsem v samém středu ostrova slýchal burácení Hřadu, jako by kolem Arosu zuřila bitevní vřava, a příšerný řev obrovských vln, kterým se tam říká Kumpáni.

Sám Aros – Aros Jay, jak jsem ty končiny slýchal jmenovat tamější domorodce, a znamená to prý Dům Boží – není vlastně mysem Rossu, ani to není úplně oddělený ostrůvek. Je to jihozápadní cíp pobřeží Rossu, těsně k němu přiléhá a jen v jednom místě je rozděluje mořská úžinka, v nejužší části zšíří ani ne čtyřicet stop. Za plného přílivu je v ní voda čirá a tichá jako v tůni na řece, jenomže tam rostliny a ryby nejsou sladkovodní a voda je zelená místo hnědá, ale za úplného odlivu, když moře hodně opadne, bývají dny, jeden či dva za měsíc, kdy se člověk z Arosu na pobřeží dostane suchou nohou. Je tam pár dobrých pastvin, kam strýc vyháněl ovce, které mu dávaly živobytí – snad je tam pastva lepší než na plochem Rossu, protože půda na Arosu se zdvíhá trochu výš, ale v tom se dost nevyznám, a tak to nemohu posoudit. Strýcův dům byl na tamější poměry pěkný, jednopatrový, s vyhlídkou na západ přes záliv, hned u domu byla přístavní lávka pro bárku a ze dveří se člověk mohl dívat, jak se přes Ben Kyaw ve větru honí mlha.

Všude na této části pobřeží, a zvláště poblíž Arosu, sestupují ty velikánské žulové balvany, o nichž jsem se zmínil, v celých shlucích do moře, jako stáda dobytka v letním dnu. A tak se v něm povalují docela jako jejich blíženci na souši, jen místo němé země mezi nimi žbluňká voda, místo vřesu je obrůstají chuchle narůžovělé mořské trávničky a místo suchozemských jedovatých zmijí krouží kolem jejich paty mořské víry. V klidném počasí se člověk

může mezi nimi hodiny projíždět v bárce jako v bludišti, kde ho stíhá ozvěna, ale když je moře rozbouřené, pomoz nebe člověku, který slyší, jak to mezi nimi vře jako v kotli.

Při jihozápadním cípu Arosu je těch balvanů hodně, a mnohem větší, čím dál v moři, tím jsou jistě ohromnější a ohromnější, ve volném moři jich je patrně rozseto na deset mořských mil daleko tak hustě jako domků v obydleném kraji, některé při přílivu vyčnívají třicet stop nad hladinou, jiné zůstávají pod vodou, ale všechny jsou lodím nebezpečné. Za jasného počasí a v čerstvém západním větru jsem z nejvyššího místa Arosu napočítal těch skrytých úskalí nejméně šestačtyřicet podle toho, jak se tam těžce převalovaly zpěněné vlny. Ale největší nebezpečí hrozí blíž u břehu, protože příliv, který se tam žene jako přes vantroky, vytváří u cípu Arosu dlouhý pás roztržitých vln, kterému se říká Hřad. Když bylo po odlivu moře úplně klidné, často jsem tam zavesloval, a je to podivné místo – voda tam kolotá a převaluje se a kypí jako v kadlubu pod vodopádem a chvílemi tu a tam tiše zabublá, jako by si Hřad sám pro sebe povídal. Ale když se přivalí příliv, a zvláště když je moře rozbouřené, nikdo by se v bárce ke Hřadu nepřiblížil ani na půl míle, žádná loď by se nemohla v těch místech kormidlováním vyhnout pohromě. Na šest mil daleko je slyšet, jak to tam burácí. Nejvíce se to vzdouvá na druhém konci obráceném k moři, tam spolu tančí velikánské vlny – mohlo by se to nazvat tanec smrti –, které místní lidé pojmenovali Kumpáni. Slýchal jsem, že se vymrštují až padesát stop vysoko, ale to asi lidé mysleli jen zelenou vodu, protože tříšť stříká dvakrát tak vysoko. Zda ty vlny tak pojmenovali podle mrštných, fantastických skoků, nebo podle toho, že v příboji tak hulákají, až se třese celý Aros, to vám nemohu povědět.

Pravda je, že při jihozápadním větru je ta část našeho souostroví úplná past. I kdyby se loď prodrala mezi úskalími a obeplula Kum-

pány, musela by ztroskotat na jižním pobřeží Arosu, v Písečném zálivu, pro naši rodinu tak neblaze osudným, jak se chystám vyprávět. Když pomyslím na všechna ta nebezpečí, co číhají v místech odedávna mi tak dobře známých, je mi obzvláště vítané dílo, jaké je teď v chodu – na mysech našich skalnatých, nehostinných ostrovů mají být postaveny majáčky a v úžinách zakotveny bóje.

Tamější lid si vypráví o Arosu všelijaké zkazky, jak jsem slýchal od strýcova sluhy Rorika, který odedávna sloužil u Macleanových a po svatbě jejich dcery se nezištně dal do strýcových služeb. Povídalo se o zlém netvoru, snad mořském hastrmanovi, který prý přebývá a natropí příšernou spoušť v kypících vlnách na Hřadě. Jednou na břehu Písečného zálivu prý potkala mořská panna dudáka a za jasné letní noci mu zpívala tak dlouho, až zešílel, a tak ho tam ráno našli – od té doby až do smrti prý ze sebe nevypravil než pár slov – nemohu říci, jak zněla původně gaelsky, ale lidé si je přeložili takhle: „Ach ten sladký zpěv z moře!“ Vyprávělo se, že tuleni, kterých je na tom pobřeží hodně, mluví na člověka lidskou řečí a předpovídají velké pohromy. V těch místech prvně přistál jeden svatý, když se plavil z Irska na Hebridy obracet lidi na víru. Věru bych mu přiznal nárok, aby byl prohlášen za svatého, protože vykonat tak těžkou plavbu v bárce z tehdejších dávných dob a přistát na tak ošemetném pobřeží, to byl věru málem zázrak. Právě jemu, nebo některému z jeho podřízených mnichů, který tam měl poustevnu, vděčí Aros za své posvátné a krásné pojmenování Dům Boží.

Mezi těmi povídkami byla jedna, které jsem dopřával sluchu s větší důvěrou. Vyprávělo se, že v bouři, která lodi nepřemožitelné Armady¹ rozprášila kolem dokola severního a západního pobřeží

1 Španělské válečné loďstvo z dob vrcholných výbojů za vlády Filipa II. (1527–1598); zde je konkrétně míněno velké loďstvo, které v r. 1588 vyslal s vojskem, aby vpadlo do Anglie. Pozn. překl.

Skotska, ztroskotál u Arosu pyšný koráb a před očima několika osamělých lidí, kteří se dívali z nejvyššího místa na ostrůvku, ihned se potopil s celou posádkou a s korouhví vlající na stěžni. Ten příběh vyhlížel dost pravděpodobně, protože jiný koráb téhož válečného loďstva ležel pod vodou u severního pobřeží, dvacet mil od Grisapolu. Zdálo se mi, že to vyprávění je podrobnější a závažnější než ostatní příběhy podobného druhu, a zvláště jedna okolnost hodně přispěla k tomu, abych uvěřil v jeho pravdivost: dosud bylo v paměti jméno té lodi a měl jsem dojem, že zní španělsky. Ta loď *Espirito Santo*, jak ji jmenovali, mnohapalubová válečná plachetnice s nákladem španělských pokladů, velmožů a lité soldatesky, navěky skoncovala s válečnými výpravami a ležela prý potopená kolik sáhů hluboko v Písečném zálivu při západním břehu Arosu. Pyšné lodi *Duch svatý* už nebyly souzeny dělové salvy, příznivé větry a zdařilé výpravy – jejím osudem bylo už jen hnit v hlubinách mezi mořskými chaluhami a poslouchat hulákání Kumpánů, jak se kolem pobřeží vzdouvalo vlnobití. Od počátku až do konce to byla pro mne vzrušující představa, tím zajímavější, čím víc jsem se dovídal o Španělsku, odkud vyplula s tím pyšným loďstvem, a o mohovitém králi Filipovi, který ji na tu plavbu vyslal.

A teď se musím přiznat, že tehdy cestou z Grisapolu jsem se lodí *Espirito Santo* horlivě v mysli obíral. Náš rektor edinburské univerzity, proslulý spisovatel dr. Robertson, byl mi příznivě nakloněn a uložil mi prostudovat nějaké prastaré listiny, uspořádat je a vyřadit z nich ty, které jsou bezcenné; a v jedné z nich jsem k svému velkému podivení našel záznam právě o lodi *Espirito Santo*: jak se jmenoval její velitel, jak vezla velkou část španělského státního pokladu a ztroskotala někde u grisapolského Rossu, ale přesné údaje o místě, kde se to stalo, nemohli královští pátrači nikterak vyzvědět na divokých kmenech, které tam tehdy žily.

Když jsem si to dal všechno dohromady, i s tou pověstí z našeho ostrůvku a se záznamem o pátrání našeho krále Jakoubka², kam se to bohatství podělo, napadla mě neodbytná domněnka, že to místo, které tak marně hledal, nemůže být nikde jinde než v malém Písečném zálivu při pobřeží Arosu, které patří ke strýcově usedlosti. Měl jsem od mládí zájem o mechaniku, a tak jsem začal ihned kout plány, jak tu skvělou loď z mořského dna vyzvednout se vším všudy, s pruty a uncemi zlata i španělskými dukáty, a náš rod Darnawayů zase povznést k jeho dávno zapomenuté důstojnosti a zámožnosti.

Brzy jsem pak toho záměru zaslouženě litoval. Tehdy jsem se chtivě v duchu zabýval všelijakými nápady, ale od té chvíle, co jsem byl svědkem podivného Božího trestu, mě při pomyšlení na poklady mrtvých hryzlo svědomí. Musím se však ospravedlnit, že ani předtím jsem po nich nebažil z mrzké ziskuchtivosti, že jsem netoužil po bohatství, jen abych zbohatl, ale kvůli osobě drahé mému srdci – kvůli strýcově dceři Mary Elleně. Měla pěkné vzdělání, jež získala dost dlouhým pobytem ve škole ve vnitrozemí, ale byla by, chuděra, bývala šťastnější bez něho. Nehodila se na Aros, kde žila jen se starým sluhou Rorikem a s otcem, jedním z nejnešťastnějších lidí ve Skotsku, který jako venkovský chasník vyrostl mezi Cameronovci³, dlouho se z Clydu na vlastní plachetnici plavil mezi ostrovy a nakonec, věčně nespokojený, jakžtakž

2 Skotský král Jakub VI. (1566–1625) ze skotské dynastie Stuartovců, syn královny Marie Stuartovny, takto nazývaný lidem, protože energicky potlačoval vzpoury skotských feudálů. V r. 1603 se stal králem anglickým jako Jakub I. *Pozn. překl.*

3 Nejradikálnější křídlo skotských presbyteriánů, stoupenci učení Richarda Camerona (zemř. 1680), výmluvného, fanatického kazatele – byli zejména za vlády Jakuba II. (1633–1701) prohlášeni za rebely a krutě pronásledováni královským vojskem, jemuž se chrabře bránili. *Pozn. překl.*

si dobýval holé živobytí chovem ovcí a pobřežním rybolovem. Bylo-li to někdy jednotvárné pro mne, byť jsem tam trávil jen měsíc až dva, můžete si představit, jaké to bylo pro ni, když tam v té pustině trčela, jak je rok dlouhý, jen mezi ovce a poletujícími racky a na Hřadu jí k tomu hulákali a křepčili Kumpáni!

KAPITOLA DRUHÁ

Co vrak připlavil na Aros

Než jsem dorazil na Aros, začal už příliv, a tak mi nezbývalo než počkat na protějším břehu a zapískat na Rorika, aby mě převezl bárkou. Nemusel jsem signál opakovat. Hned jak se ozval, byla Mary ve dveřích a zamávala mi kapesníkem, a už se starý čahoun Rorik honem šmaťchal kamenitou stezkou k přístavní lávce. Přestože si pospíšil, trvalo mu to hezkou chvíli, než dovesloval přes úžinku – několikrát jsem si všiml, že pustil vesla, přešel na zád' a zvědavě se díval do zčeřené vody za bárkou. Když se přiblížil, zdálo se mi, že nějak zestárl a zhubl a nechce se mi podívat do očí. Bárka byla pěkně vyspravená, měla dvě nové příčné lavičky a v několika místech záplaty z nějakého vzácného, krásného, zřejmě cizokrajného dřeva, které jsem neuměl ani pojmenovat.

„Roriku, to je moc pěkné dřevo!“ řekl jsem, sotva jsme odrazili od břehu. „Jak jste k němu přišli?“

„Tvrdé, hned tak se nepromáčkne,“ usoudil nevrle Rorik a v té chvíli pustil vesla, znovu se vrhl na zád', jak jsem to několikrát zpozoroval už prve, když se plavil pro mne – opřel se mi rukou o rameno a ustrašeně se zadíval ke dnu úžinky.

„Co je?“ zeptal jsem se, hodně vylekán.

„Bude to asi ta velká ryba,“ řekl stařec a vrátil se k veslům, a dál jsem z něho nemohl dostat nic – jen podivně vyvaloval oči a zlověstně pokyvoval hlavou. Mimovolně jsem se jeho nepokojem trochu nakazil – také jsem se otočil a zahleděl jsem se do vody za zádí. Byla tichá a průsvitná, ale uprostřed úžinky dost hluboká. Chvíli jsem neviděl nic, ale pak se mi zdálo, jako by něco temného – velká ryba,

nebo snad jen stín – vytrvale stíhalo plující bárku. A tu jsem si vzpomněl na jednu Rorikovu pověru: jak na přívozu v Morvenu v dobách, kdy mezi klany řádila ukrutná krevní msta, kolik let pronásledovala přívozní pramici sem i tam nějaká ryba, doposud všude v našich vodách neznámá, takže se přes přívoz nikdo neodvažoval.

„Čeká asi na toho pravého,“ řekl Rorik.

Mary mi přišla naproti k bárce a odvedla si mě nahoru do domu na Arosu. Ten se zvenčí i uvnitř hodně změnil. Zahrada měla nový plot z téhož dřeva, kterého jsem si všiml v bárce; v kuchyni byla křesla potažená cizokrajným brokátem; na oknech visely brokátové záclony; na misníku stály hodiny, ale netikaly; na stropním trámu byla zavěšena bronzová lampa; na stole prostřeném k jídlu ležely na nejjemnějším plátěném ubruse stříbrné příbory – odkud se taková nádhera najednou vzala v jednoduché staré kuchyni, kterou jsem tak dobře znal, s lavicí s vysokým opěradlem, prostými stolicemi a přístěnkem s Rorikovou postelí, s velkým ohništěm, kam svítilo slunce a kde žhnula doutnající rašelina, s dýmkami na krbové římse a v koutech s třírohými plivátky, naplněnými místo písku mušličkami, s holými kamennými zdmi, holou prkennou podlahou a třemi koberečky z různých klůcků, které bývaly jedinou její výzdobou a najdou se jen u chudých lidí, jaké ve velkých městech neznají, ze zbytků podomácku tkané vlněné látky, nedělního černého sukna a oblýskané lodní plachty z lavičky pro veslaře. Ta stará kuchyně, i ten dům, byly v onom kraji skoro div, tak byly úhledné a přívětivé – a když jsem je viděl zhanobené těmi nesourodivými doplňky, pohoršilo mě to a málem nahněvalo. Vzhledem k posláním, s jakým jsem se na Aros vydal, byl můj hněv neopodstatněný a nespravedlivý, ale v první chvíli mi mocně vzplál v srdci.

„Mary, děvče, tohle stavení jsem si zvykl pokládat za svůj domov,“ řekl jsem, „a teď je nepoznávám.“

„Já jsem tady doma odjakživa, ne ze zvyku,“ odpověděla. „Tady jsem se narodila a tady asi taky umřu. Mně se taky nelíbí ty změny, ani jak k nim došlo, ani to, co přišlo s nimi. Mně by bylo milejší, kdyby to všechno z Božího dopuštění leželo na dně moře a teď nad tím křepčili tamhle Kumpáni.“

Mary byla vždycky vážná – snad jediné tenhle rys povahy měla společný s otcem –, ale řekla to tak přísně, jak jsem u ní nebyl zvyklý.

„Však jsem se bál, že jsou z nějakého vraku, a to znamená po mrtvých. Ale když mi umřel otec, vzal jsem si jeho majetek bez výčitek svědomí.“

„Tvůj otec umřel pokojně doma v posteli,“ namítla Mary.

„Pravda,“ přisvědčil jsem, „a ztroskotání je jako ortel. Jak se jmenovala?“

„Říkali jí *Krista-Anna*,“ ozvalo se za mnou, a když jsem se otočil, uviděl jsem ve dveřích strýce.

Byl to zatrpklý zakrslík a vztekloun, s podlouhlým obličejem a hodně tmavýma očima, šestapadesátiletý, tělesně zdravý a čilý – vypadal trochu jako pasák ovcí a trochu jako námořník. Jakživ jsem ho neslyšel se zasmát; celé hodiny si čítal z bible, hodně se modlil jako všichni cameronovci, mezi nimiž vyrostl, a věru mi v mnohém připomínal ty kazatele z vřesovišť v dobách vraždění před revolucí⁴. Ale zbožnost mu asi neposkytovala útěchu, ba nedal se jí ani vést, jak jsem si myslíval. Když dostal strach z pekla, napadaly ho ponuré myšlenky – kdysi totiž vedl divoký život a vzpomínal na to s tesknoutou, a vůbec byl chladný, drsný škarohlíd.

4 Po nucené abdikaci Jakuba II. v r. 1688, kdy si anglický parlament povolal za krále jeho zetě, holandského místodržícího Viléma III. Oranžského, který pak vydal zákon o náboženské snášenlivosti. Pozn. překl.

Když vešel ze slunečního světla dovnitř, s čapkou na hlavě a s dýmkou zavěšenou v knoflíkové dírce, zdál se mi, tak jako prve Rorik, zestaralý a bledší – obličej měl zbrázděný hlubšími vráskami, bělma očí zažloutlá jako zastaralá slonovina nebo kosti mrtvol.

„Jo, *Krista-Anna*,“ opakoval s důrazem na to první jméno. „Strašné pojmenování!“

Uctivě jsem ho pozdravil a pochválil jsem mu, jak vypadá zdravě – obával jsem se, že je snad po nemoci.

„Co se dotýče těla, jsem na tom tak jako ty,“ odpověděl hodně nevrle, „těla a tělesných hříchů. Dávej na stůl,“ příkře poručil Mary, a pak se mne zeptal: „To koukáš, co, jakou tu máme nádhěru? Táhle jsou pěkné hodiny, jenže nejdou, a takový ubrus taky hned tak neuvidíš. Samé pěkné, drahé, parádní věci – pro takové lidi zaprodají pokoj Boží, kterýž převyšuje veškerý rozum, pro takové, a možná ani ne tak drahocenné, lidi se rouhají tváří v tvář Hospodinu a hoří v plamenech pekla, a proto je Písmo nazývá, jak tam čtu, věci proklaté.“ Zarazil se a zase tak drsně okřikl dceru: „Mary, ty náno, pročpak jsi nedala na stůl ty dva svícny?“

„K čemu bysme je v pravé poledne potřebovali?“ zeptala se.

Ale strýc si svůj nápad nedal rozmluvit. „Abysme jich užili, dokud můžeme,“ řekl, a tak přibýly ještě dva těžké svícny z tepaného stříbra na stůl, v prosté přímořské usedlosti už beztak nevhodně vyparáděný.

„Ztroskotala tady 10. února asi v deset večer,“ vysvětloval mi. „Vítr nebyl, ale náramný příboj, a uvízla asi hádám na Hřadě. Viděli jsme ji s Rorikem celý den, jak se tam vzpínala na vlnách, a tak si myslím, že se ta *Krista-Anna* asi dala těžko řídit, protože nesvedli nic, ani kormidlem, ani plachtěním. Zle se s ní nadřeli, celý den nepouštěli z rukou plachetní lanová, a byl třeskutý

mráz – takový mráz, že ani nesněžilo. A jak se jen drobet zvedl vítr, pokaždé se zas v marné naději dali do boje. Jo, člověče, byla to zlá dřina, až do poslední chvíle! Kdyby někdo byl v tom nečase dokázal šťastně se dostat k pobřeží, ten mohl být náramně pyšný!“

„A tak zahynuli všichni?“ vykřikl jsem. „Bůh jim pomoz!“

„Pst!“ napomenul mě přísně. „Pod mojí střechou se nikdo nesmí modlit za mrtvé!“

Hájil jsem se, že jsem to nemínil v papeženském smyslu, a on mé odvolání přijal nezvykle povolně, jak se mi zdálo, a hned se zas rozpovídal o té události, která se zřejmě stala jeho oblíbeným námětem.

„Našli jsme ji s Rorikem v Písečném zálivu, a se všemi těmi parádními věcmi v trupu. Víš, Písečný záliv je náramně ošemetný, někdy se odtamtud žene proud ke Kumpánům a někdy zas, když je prudký příboj a člověk slyší až z druhého konce Arosu, jak na Hřadě burácejí vlny, odráží se tam proud zpátky a řítí se rovnou do Písečného zálivu. No, a ten taky unášel s sebou *Kristu-Annu*. Málem že se na klounu neotočila zádí dopředu, protože se často přídí potopila a žád' jí až nad ponor trčela z vody ven. A jak to zadunělo a zapraštělo, člověče, když narazila! Chraň nás Hospodin! Je to zlý život, být námořníkem – na moři člověk zakusí zimy a nebezpečí! Co jsem kolikrát sám užil strachu na těch velikých hlubinách! A tak mi nikdy nešlo na rozum, proč vlastně Hospodin stvořil tu velikánskou protivnou louži. Stvořil údolí a pastviny, pěkné zelené háje, úrodnou, krásnou zem –

*Lid s jásotem Tě opěvá,
že radost jsi mu dal,*

jak to stojí ve veršovaných žalmech. Ne že bych se ve své víře upí-
nal k pozemské hroudě, ale je to dobrá věc a člověk se na ní cítí
bezpečněji.

Kdo po moři se na lodích,

stojí tam taky,

*plaví v zlém povětří,
ten Boží skutky v hlubinách
a velké divy zří.*

Jo, to se lehko řekne. David asi moře dost neznal. Ale kdyby to
nestálo černé na bílém v bibli, věru bych byl někdy v pokušení
nevěřit, že moře stvořil Hospodin, ale spíš černý Satanáš. Nepošlo
z něho nikdy nic dobrého. Jenže to se ví, David asi mýnil ten zázrak,
jak Hospodin zkrotl bouři na moři. Ale člověče, byly to zlé divy, co
ukázal těm z Kristy-Anny – kdežpak divy! Spíš to byl jejich ortel –
ortel, co na ně číhal mezi obludami v temných hlubinách! Ale co
jejich duše, člověče – pomysli na jejich duše –, dyť na to třeba ani
nebyly připravené! Jo, moře – to je brána do pekel!“

Když strýc takto mluvil, pozoroval jsem, že má hlas nepřiroze-
ně vzrušený a že si počíná nějak nápadně. Při posledních slovech
se například naklonil dopředu, roztaženými prsty mě šťouchl do
kolena, pobledlý se mi zadíval do obličeje a já jsem viděl, jak mu
hluboko v očích doutná oheň a jak mu rýhy kolem úst škubou.

I když přišel Rorik a zasedli jsme k jídlu, neodpoutal se ani na
chvíli od těch myšlenek. Pravda, blahosklonně se mne několikrát
zeptal, jak jsem si vedl na univerzitě, ale zdálo se mi, že ho to ani
moc nezajímá. I když se před jídlem vlastními slovy modlil, jako

vždy dlouho a rozvláčně, bylo na něm znát stopy rozrušení, jak Boha prosil, aby „milosrdně pamatoval na nebohé, slabé, chybní, hříšné smrtelníky, co žijí v samotě u velkých bezútěšných vod“.

Za chvíli se s Rorikem začali dorozumívat.

„Byla tam?“ zeptal se strýc.

„Jo, jo,“ odpověděl Rorik.

Všiml jsem si, že si to oba řekli stranou, jen pro sebe, zřejmě v rozpacích, a že se Mary začervenala a sklopila oči nad talířem. Abych ukázal, že o tom něco vím, a rozptýlil nepříjemně napjatou náladu, a také protože jsem byl zvědavý, hned jsem se toho chytil.

„Myslíte ta ryba?“ zeptal jsem se strýce.

„Jaká ryba?“ vykřikl. „Ryba, vida ho! Ryba! Ty máš oči jen pro tučné sousto, mladíku, a hlavu zmámenou světskými požitky. Ryba! Dyť je to obluda!“

Řekl to dopáleně, skoro zlostně, a já jsem se snad nechtěl nechat odbýt tak zkrátka, protože mladí lidé rádi poučují. Aspoň se pamatuji, že mě to naštvalo a prohlásil jsem to za babské pověry.

„A to jsi studoval na univerzitě!“ řekl strýc opovržlivě. „Bůh sám ví, co tam lidi učí – beztak to asi není k ničemu. Copak myslíš, člověče, že tam na západ od nás v těch slaných pustinách není nic? Dyť tam roste mořská tráva, mořské obludy se tam potýkají a slunce si tam dolů na ně svítí den ze dne! V moři je to jako na zemi, jenže příšernější. Když jsou lidi na zemi, jsou taky v moři – možná mrtví, ale pořád jsou to lidi, a co se dotýče ďáblů, není nad mořské ďábly. Dyť ďábli, co jsou na zemi, koneckonců nejsou ani tak zlí. Pamatuju se, že kdysi dávno, to jsem ještě byl výrostek, býval u nás ve slatinách starý plešatý čert. Sám jsem ho jednou zahlídnul, jak tam v mechu dřepěl na bobku, šedivý jako kámen na hrobě. A vypadal ti příšerně, jako ropucha! Ale neublížil nikomu. To se ví, kdyby byl tamtudy šel někdo zavržený, co se protiví

Hospodinu, co ho hříchy tlačí v žaludku, na takového by byl ten neřád bezpochyby skočil. Ale v mořských hlubinách jsou ďábli, co se vrhají i na ty, kdo se účastní večere Páně! Jemináčku, kdyby ses tak byl potopil s těmi chudáky na *Kristě-Anně*, to bys byl poznal, jak je moře milosrdné! Kdyby ses byl na něm plavil tak dlouho jako já, protivilo by se ti na ně jen pomyslet, tak jako mně. Kdybys jen dokázal kloudně otevřít oči, co ti dal Hospodin, tak by ses přesvědčil, jak je zlá, proradná, slaná a studená ta řvavá bestie i se vším, co se v ní z Božího dopuštění hemží; raci, krabi a podobně, co jsou hrobaři mrtvých, velikánské břichaté velryby, co rozfukují vodu, a všelijaké ryby – v celých klanech –, studené šeredné potvory s vykulenými slepýma očima. Jemináčku, “vykřikl, “ta hrůza – dyť moře je hrůza!”

Těmi zděšenými řečmi nás všechny trochu vylekal, a sám po tom posledním sípavém výkřiku jako by se zasmušile pohroužil do svých myšlenek. Ale Rorik, chtivý pověřčivých povídaček, zas ho zburcoval otázkou:

„Vy jste ale nikdy neviděl mořského ďábla, co?“

„Na vlastní oči ne,“ odpověděl strýc. „Moc pochybuju, že by ho obyčejný lidský tvor uviděl a neměl z toho smrt. Plavil jsem se s jedním chlapíkem – říkali mu Sandy Gabart, ten jednoho viděl, a taky to byla jeho smrt, to se ví. Byli jsme už týden venku z Clydu – nadřeli jsme se ukrutně, vezli jsme na sever semena a všelijaké pěkné zboží pro Macleoda. Už jsme se dostali skoro až pod Cuchulliny⁵ a zrovna jsme obeplouvali Soa, s vratiplachtou na hodně povoleném lanu, a mysleli jsme, že možná udržíme kurs

5 Cuchulliny – pohoří na ostrově Skye, největším v souostroví vnitřních Hebrid, Benbecula – ostrov v souostroví vnějších Hebrid, na západ od skotského pobřeží Atlantického oceánu. Pozn. překl.

ke Copnawowu. Dobře se na tu noc pamatuju: měsíc ve šmouhách mlhy, na vodě pěkně foukal větřík, ale jen chvílemi – a co se nikomu z nás nelíbilo – nahoře v těch příšerných, holých skalních štítech Cuchullinů svištěla vichřice. No, a Sandy byl na přídi u kosatky – zacláněla nám ho hlavní plachta, zrovna se začala napínat – a najednou ho slyšíme vyvrásknout. Ženu se na příď, jako by mi šlo o život, myslel jsem, že jsme snad moc blízko u Soa – ale ne, proto nevykřikl – chudák Sandy tak vyvrásknul, protože na něj sáhla smrt, nebo skoro už po něm sáhla – dyť bylo za půl hodiny po něm. Nemohli jsme se od něho dovědět nic víc, nežli že uviděl mořského ďábla, nebo mořskou příšeru, či mořského rarcha nebo něco podobného, jak se to najednou vyšplhalo na čelní stěžeň a studeně, šeredně se to na něho zašklebilo. A sotva Sandy vypustil duši, hned jsme poznali, co to mělo znamenat a proč vichr tak svištěl mezi štíty Cuchullinů – přihnal se na nás, a to jste měli vidět! Byla to vichřice Božího hněvu – celou noc jsme se s ní rvali jako pomínutí, a než jsme se nadáli, octli jsme se u břehu v Lochu Uskevagh a slyšeli jsme kokrhat kohouty na Benbecule.“

„Byl to asi mořský hastrman,“ řekl Rorik.

„Mořský hastrman!“ obořil se na něho strýc nesmírně opovržlivě. „Babské povídačky! Kde by se vzal mořský hastrman? Dyť nic takového není.“

„Ale jak ta potvora vypadala?“ zeptal jsem se.

„Jak vypadala? Chraň nás Hospodin, abysme věděli, jak vypadala! Mělo to takovou hlavu – víc už Sandy ze sebe nevypravil.“

Rorika to urážlivé zakřiknutí dopálilo, a tak nám začal vyprávět všelijaké příhody s mořskými hastrmany, mořskými pannami a mořskými koňmi, jak se na ostrovech ukazují na břehu a na moři přepadají lodní posádky. Ačkoli tomu strýc nepřikládal víru, přece to poslouchal znepokojeně a se zájmem.

„No dobrá, no dobrá,“ řekl, „možná je to tak, možná nemám pravdu, ale v Písmu jsem o mořském hastrmanovi nenašel ani slovo.“

„Možná že tam taky nenajdete ani slovo o Hřadu u Arosu,“ namítl Rorik a ten argument na strýce zřejmě účinkoval.

Po obědě mě strýc vyvedl na lavičku za domem. Bylo horké a tiché odpoledne, na moři se nikde nečeřila málem ani vlnka a neozývalo se nic než chvílemi bečení ovcí a křik racků – a snad proto, že byl v přírodě takový mír, zdálo se mi, že se strýc umoudřil a upokojil. Rozprávěl se mnou klidně a skoro přívětivě o mé budoucnosti, ale každou chvíli se zmínil o té ztroskotané lodi nebo o pokladech, jaké připlavila na Aros. Poslouchal jsem ho dost roztržitě, očima jsem hltal scenérii, kterou jsem tak dobře znal, a radostně jsem vdechoval mořský vzduch a dým z rašeliny, kterou podpálila Mary.

Minula tak asi hodina, a tu strýc, který každou chvíli úkosem vrhl pohled na hladinu malé zátoky před námi, najednou vstal a vyzval mě, abych šel s ním. Měl bych se zmínit, že se účinek vlnobití u jihozápadního cípu Arosu projevuje kolem dokola celého pobřeží. Na jih od nás v Písečném zálivu je při přílivu i odlivu v některých chvílích hodně silný proud, ale na severu v naší zátoce – v Aroské zátoce, jak se jí říká –, u níž má strýc dům a na kterou se v té chvíli díval, projevuje se ke konci odlivu ten účinek tak nepatrně, že si toho člověk ani nepovšimne. Když se moře vzdouvá, není vidět vůbec nic, ale když je klidné, jak bývá často, zrcadlí se tam na lesklé hladině zvláštní nerozluštitelné znaky – skoro jako nějaké mořské runy. Něco podobného se obvykle ukazuje na tisícerých místech při pobřeží a nejeden jinoch se jistě bavil tak jako já, že se z těch znaků snažil vyčíst něco, co se týkalo jeho nebo někoho, koho měl rád. A na ty znaky mě upozornil strýc – zřejmě s nechutí a s velkým sebezapřením.

„Vidiš, jak se támhle čeří voda?“ zeptal se. „Tam na západě, co je ten šedivý balvan? Vidiš? Co říkáš, že to vypadá jako nějaké písmeno?“

„Určitě,“ odpověděl jsem. „Často jsem si ho už všiml. Vypadá to jako K.“

Zhluboka si vzdychl, jako by ho má odpověď těžce zklamala, a pak řekl skoro šeptem: „Jo, znamená to *Krista-Anna*.“

„Já jsem si někdy myslel, že to má co dělat se mnou,“ namítl jsem, „totiž s mým jménem – Karel.“

„Tak tys to už viděl?“ mluvil dál – nevšímal si mé poznámky. „Jo, jo, ale je to náramně podivná věc. Možná že to tam třeba už čeká bůhvíjak dlouhé věky. Ale to je strašné, člověče!“ Odmlčel se a za chvíli se zeptal: „A nevidíš tam ještě jedno, co?“

„Vidím,“ odpověděl jsem. „Vidím tam zřetelně ještě jedno, blíž k Rossu, tam kde na břehu končí cesta – je to jako M.“

„Jako M,“ opakoval velice tiše, a za chvíli se znovu zeptal: „A jak by sis vyložil tohle písmeno?“

„Já jsem si vždycky myslel, že to znamená Mary,“ odpověděl jsem a trochu jsem se začervenal – tušil jsem, že se teď musím odhodlat k vysvětlení, které rozhodne o mém osudu.

Ale oba jsme byli tak zabráni do svých myšlenek, že jsme jeden o druhého nedbali. Strýc na má slova už neřekl nic, jen svěřil hlavu a mlčel, a tak jsem si mohl představovat, že mě vůbec neslyšel, nebýt toho, že když promluvil, znělo mi to jako ozvěna mých vlastních úvah.

„Já bych se Mary o těchle jalových řečech nezmiňoval,“ řekl nakonec a vykročil kupředu.

Na pobřeží Aroské zátoky je travnatý pás, takže je tam chůze snadná, a tamtudy jsem zamlkle šel v patách za svým zamlklým příbuzným. Trochu jsem snad měl na sebe zlost, že jsem si nechal

ujít tak vítanou příležitost, abych se mu vyznal ze své lásky, ale ještě víc mě vzrušovala změna, jaká se zatím se strýcem udála. Přísně vzato nebyl nikdy úplně normální, a jistě nikterak vlídný člověk, ale ani podle toho, jak jsem ho poznal v jeho nejhorších chvílích, jakživ bych byl nečekal, že by se mohl tak prapodivně proměnit. Očividně se s ním něco dělo – měl zřejmě něco na srdci, jak se říká, a když jsem se tak rozpomínal na různá slova, která začínají písmenem M – mizérie, milosrdenství, manželství, mamon a tak dále –, najednou jsem se ulekaně zarazil u slova mord. Pořád jsem se ho v duchu hrozil a jeho neblahého významu, až jsme došli k místu, odkud je výhled na obě strany, na Aroskou zátoku a strýcovu usedlost, i dopředu na širé moře, na severu vytečkové ostrůvky a na jihu volné a modré až k obzoru. Tam se strýc zastavil a dlouhou chvíli se zahleděl na široširou hladinu. Pak se obrátil ke mně a položil mi ruku na rameno.

„Co říkáš, není támle něco?“ zeptal se a ukázal dýmkou, potom se rozkřikl málem radostně: „Povídám ti, člověče, támle dole je plno mrtvých – je jich tam jako krys!“

Najednou se otočil a beze slova jsme se vraceli zpátky k domu na Arosu.

Nemohl jsem se dočkat, až se octnu o samotě s Mary, ale teprve po večeři se naskytla příležitost, abych si s ní pohovořil, a jenom krátkou chvíli. Nechtěl jsem zbytečnými okolky mařit čas a řekl jsem jí rovnou, co mám na srdci.

„Mary, nepřišel jsem na Aros bez určité naděje. Kdyby se ukázalo, že je oprávněná, můžeme toho tady všichni nechat a přestěhovat se někam jinam, kde bychom měli zabezpečené živobytí a klid – ba možná i ještě daleko víc, nechci to zatím slibovat, byla by to troufalost. Ale na té naději mi záleží mnohem víc než na penězích.“ Tu jsem se chvíli odmlčel. „Ty přece můžeš uhodnout, Mary, co to je.“

Mlčky odvrátila oči, a tak mě moc nepovzbudila, ale nechtěl jsem se nechat odbýt. „Odkakživa pro mě znamenáš celý svět,“ mluvil jsem dál, „a myslím na tebe čím dál tím víc. Nedovedu si představit, že bych mohl být v životě šťastný a spokojený bez tebe – jsi mi drahá jako zřítelnice mých očí.“ Stále odvracela oči, nepromluvila ani slovo, ale zdálo se mi, že se jí třesou ruce. „Mary,“ vykřikl jsem ustrašeně, „ty mě nemáš ráda?“

„Ach můj milý Karlíku,“ řekla, „je teď vhodná doba o tomhle mluvit? Nech mě nějaký čas tak, jak jsem, nech mě teď být – uvidíš, že čekáním nic neztratíš!“

Z jejího hlasu jsem vytušil, že je jí do pláče, a hned jsem přestal myslet na všechno ostatní – snažil jsem se ji uklidnit. „Mary Ellen, už nemusíš nic říkat – nepřišel jsem tě znepokojovat. Všechno bude po tvém, to ti slibuji, a kdy ty budeš chtít – mně stačí, cos mi teď řekla. Jen mi pověz ještě jedno: co tě trápí?“

Přiznala se, že otec, ale nechtěla mi nic podrobněji vysvětlovat, jenom zavrtěla hlavou a řekla, že otec není ve své kůži, jako by to ani nebyl on, a že jí ho je moc líto. O tom vraku nevěděla nic. „Ani jsem se k němu nepřiblížila,“ řekla. „Nač bych k němu taky chodila, Karlíku? Ty nebohé duše už dávno předstoupily před soudnou stolicí, jenom škoda, že si nevzaly s sebou všechnu tu nádheru – nebohé duše!“

Tak jsem si skoro netroufal povědět jí o lodi *Espirito Santo*, ale udělal jsem to přece, a hned při mých prvních slovech překvapeně vykřikla: „V máji byl v Grisapolu nějaký cizinec – žlutý podezřelý človíček s bradkou a na prstech samý zlatý prsten, a jak jsem se dověděla, kdekoho se vyptával zrovna na tuhle loď.“

Bylo to koncem dubna, co mi dr. Robertson uložil roztrždit ty listiny, a tak jsem si najednou vzpomněl, že jsem je měl připravit pro nějakého španělského historika, nebo člověka, který se

za něho vydával – přišel k našemu rektorovi s doporučujícími listy z vysokých míst a měl pátrat po rozptýlených lodích pyšné Armady. Když jsem si to dal všechno dohromady, napadlo mě, že by ten cizinec „na prstech samý zlatý prsten“ mohl být totožný s oním historikem z Madridu. Je-li tomu tak, šlo mu osobně asi víc o ty poklady než o získání zpráv pro nějakou učenou společnost. Rozhodl jsem se tedy, že nesmím ztrácet čas a ihned musím svůj plán uskutečnit, a jestli ta loď leží potopená v Písečném zálivu, jak patrně předpokládáme oba, on i já, umínil jsem si, že z ní nebude mít užitek ten dobrodruh s prsteny, ale Mary a já a dobrý, starý, poctivý a ctihodný rod Darnawayů.

KAPITOLA TŘETÍ

Země a moře v Písečném zálivu

Nazítří ráno jsem byl časně na nohou, a jakmile jsem si zakousl něco k snídani, vydal jsem se na výzvědnou výpravu. Něco mi říkalo, že určitě najdu tu loď, která kdysi patřila k Armadě, a já jsem se sice tak zcela nepoddával blahé naději, ale bylo mi náramně lehké, jako bych se vznášel nad zemí. Ostrůvek Aros je velice hrbolatý, všude jsou po něm rozsety veliké balvany a vysoké trsy vřesu a kapradí. Zamířil jsem takřka napříč od severu k jihu přes nejvyšší pahrbek, a přestože tím směrem ostrůvek měří necelé dvě míle, trvalo mi to déle a uplahočil jsem se víc, než kdybych byl v rovině ušel čtyři. Na pahrbku jsem se zastavil. Není moc vysoký – snad ani ne tři sta stop –, ale vyčnívá nad celým plochým sousedním Rossem a je odtamtud daleká vyhlídka na moře a ostrovy. Slunce vyšlo už před hezkou chvílí a páliło mě do krku, bylo dusno jako před bouřkou, ačkoli obloha byla čistá a jasná, jen v dálce na severozápadě, kde jsou ostrovy seskupeny nejhustěji, shluklo se několik malých potrhanych mraků a Ben Kyaw neměl jen sem tam rozevlátý chochol, ale čepici hustých vodních par. Nevěstilo to nic dobrého. Moře bylo, pravda, hladké jako sklo, i Hřad vypadal jen jako šmouha na tom široším zrcadle a Kumpáni měli jen pěnové čáky, ale mému zraku a sluchu, odedávna přivyklým těm místům, zdálo se i to nehybné moře neklidné – i tam, kde jsem stál, jako bych je slyšel zhluboka vzdychat, a Hřad, zatím pokojný, jako by strožil nějakou neplechu. Měl bych totiž říci, že všichni, kdo přebývají v tamějších končinách, vzhlížíme k té podivné a nebezpečné mořské hrázi div ne jako k něčemu, co dovede předpovídat počasí, alespoň natolik, že nám dává výstrahu.

Proto jsem honem přidal do kroku a brzy jsem po svahu sestoupil k zálivu, kterému se tam říká Písečný. V poměru k malé rozloze ostrůvku je to hezký kus moře, a není-li moc velký vítr, je ze všech stran pěkně chráněný, mělký a písčitý, na západě obklíčený nízkými dunami, ale na východě při skalní římse hluboký kolik mořských sáhů. Z tamté strany se pokaždé při přílivu v určitých chvílích hrne do zálivu silný proud, o kterém se zmínil strýc, ale o něco později, když se začnou vzpínat vlny na Hřadě, žene se opačným směrem ještě silnější spodní proud, a právě jeho působením je podle mého soudu z tamté strany dno tak hluboko vymleté. Zdola od Písečného zálivu je vidět jen malý výsek obzoru a při rozbouřeném moři jen vlny, jak stříkají vysoko přes úskalí v širém moři.

Už v polovině svahu jsem uviděl ten vrak z minulého února, brigu o dost velké tonáži, která s přeraženým trupem ležela vyvržená v západním písčitém cípu zálivu. Hnal jsem se rovnou k ní, byl jsem už skoro na kraji travnatého pásu, a tu jsem si najednou všiml holého, dlouhého a nízkého rovu nezarostlého vřesem a kapradím – skoro mi připomínal hroby, v jakých jsou lidé pohřbeni na hřbitovech. Zarazil jsem se, jako když do mne střelí. Nikdo se mi ani nezmínil o nějakém mrtvém, že by byl pochován tady u zálivu – Rorik, Mary i strýc, všichni mi to zamlčeli. Aspoň pokud šlo o Mary, věřil jsem, že o tom jistě neví, a přece jsem tady měl před očima neklamný důkaz. Byl tam hrob, a musel jsem si s hrůzou klást otázku, jaký to člověk tam leží v posledním spánku a čeká na tom osamělém místě odpočinku, bičovaném mořem, až mu Pán dá znamení. Nenacházel jsem v duchu odpověď, leda takovou, na jakou jsem se bál pomyslit. Přinejmenším tam jistě ztroskotal – snad jako námořníci dávné Armady pocházel z nějakého dalekého, bohatého kraje v zámoří – nebo snad patří ke stejnému

lidskému plemenu jako já a zahynul tam, odkud viděl stoupat kouř z domácího ohniště. Postál jsem chvíli u něho s nepokrytou hlavou a málem jsem litoval, že mi víra nedovoluje pomodlit se za toho nešťastného cizího člověka, nebo starodávným antickým způsobem navenek nějak uctít jeho nebohou památku. Ačkoli jsem věděl, že jeho kosti budou odpočívat zde na Arosu, dokud se nerozlehne hlahol hlásné trouby, a že jeho nepomíjivý duch už je někde hodně daleko, uprostřed jáso tu věčného sabatu nebo ve výhni muk pekelných, přece jsem se neubráníl strachu, že mi snad je někde nablízku, jak tu tak prodlévám u jeho hrobu na místě, kde ho stihl nešťastný osud.

Rozhodně jsem se dost sklíčený na duchu obrátil k vraku, neméně smutné podívané. Zádí vyčníval z vody až k prvnímu žebru přídě a kousek za čelním stěžněm byl přeražen vedví – neměl ovšem už stěžně, oba se při té pohromě zlomily. Břeh se dost příkře svažoval a příd' ležela kolik stop hloub než zád', takže rozštěp byl široce rozšklebený a člověk viděl skrze celý trup až na druhý konec. Název lodi byl už skoro neznatelný, takže jsem nemohl zjistit, zda se jmenovala Kristiania podle hlavního města Norska, nebo Kristiana podle hodné ženy Křesťanovy v té staré knize *Poutníková cesta*⁶. Stavbou to byla cizokrajná loď, ale nepoznal jsem, z které země pocházela. Bývala natřena zeleně, ale barva už vybledla a zvětřala a nátěr se odlupoval v celých pásech. Vedle ní, téměř zabořená v písku, ležela troska hlavního stožáru. Byla to věru žalostná podívaná a nemohl jsem bez dojetí hledět na kusy lan, které dosud visely kolem a s nimiž se tak často nadřeli povykující námořníci – nebo na malý vikýř, kudy při svém zaměstnání prolé-

6 Alegorické náboženské dílo anglického kazatele a spisovatele Johna Bunyana (1628–1688), jímž proslul v celém světě. Pozn. překl.

zali nahoru dolů – nebo na nebohého beznosého anděla na klounu, který se tolikrát prodíral rozbouřenými vlnami.

Nevím, zda to způsobil hlavně ten vrak nebo ten hrob, ale když jsem tam stál opřený rukou o roztržštěný lodní trup, přepadly mě zádušné výčitky svědomí. Silně na mne zapůsobila představa námořníků daleko od domova, ba i bezduchých lodí, vyvržených na cizím pobřeží. Zdálo se mi nelidské a mrzké těžit z takových žalostných nehod a mé pátrání se mi začínalo jevit vlastně svatokrádežné. Ale pak jsem si vzpomněl na Mary a opět jsem se vzmužil. Strýc by nikdy nepřivolil k nerozumnému sňatku, a ona by se bez jeho bezpodmínečného souhlasu nikdy neprovdala, o tom jsem byl přesvědčen. Proto se patří, abych se o svou ženu čiperně postaral – a málem jsem se v duchu sám sobě musel smát: je to přece už tak dávno, co pyšná námořní pevnost *Espirito Santo* složila své kosti v Písečném zálivu, a byla by to slabomyslnost šetřit práv tak dávno už zpromlčených a neštěstí tak dávno už zapomenutých.

Dobře jsem si promyslel, kde mám pátrat po jejích ostatcích. Směr proudu i naměřená hloubka nasvědčovaly, že její vrak leží ve východním cípu zálivu pod tou skalní římsou. Jestliže ztroskotala v Písečném zálivu a zbylo-li z ní za ta století ještě něco pohromadě, tam bych to měl nalézt. Jak jsem už řekl, dno se tam svažuje hodně prudce, hned u okraje těch skal je místy hloubka kolik sáhů. Když jsem po té římsě chodil sem tam, viděl jsem daleko široko po písčitém dnu zálivu, slunce tam jasně, nerušeně pronikalo do zelených hlubin, jako by záliv byl velikánský průhledný krystal, který člověk vídá v obchodech se vzácnými nerosty. Nic neprozrazovalo, že to je voda, jen jakési vnitřní chvění rozkolísaných slunečních paprsků a propletených stínů, a chvílemi těsně u strmého břehu tiché žbluňknutí a rozprsklá bublina. Skalní římsa vrhala stín hodně daleko na hladinu, takže můj vlastní stín, který se na ní pohyboval,

zastavoval a skláněl, dosahoval místy až doprostřed zálivu. Hlavně v tom zastíněném pásu jsem pátral po *Espirito Santo*, protože tam byl spodní proud nejsilnější, ať se hnal dovnitř, nebo ze zálivu ven. V parném vedru se voda beztak zdála studená, ale v těch místech ještě studenější, a nějak tajuplně vábila zrak. Ať jsem se do ní koukal, jak jsem chtěl, neviděl jsem nic než několik ryb, trsů mořské chaluhy a tu a tam balvan, který zřejmě spadl shora a ležel tam osamocený na písčitém dnu. Dvakrát jsem přešel po skalní římse z jednoho konce na druhý a v celé té vzdálenosti jsem nespátřil ani památku po vraku, ani místo, kromě jednoho, kde by snad mohl být. Byl to široký stupeň pět sáhů pod vodou, hodně vyvýšený nad písčitým dnem, a shora vypadal jen jako výběžek té římsy, po které jsem chodil. Byl celý porostlý jako loubím hustou změtí mořských chaluh, takže jsem nemohl rozeznat, jakého je původu, ale tvarem a velikostí se trochu podobal lodnímu trupu. Tam mi aspoň kynula největší naděje. Jestliže vrak *Espirito Santo* nebyl pod těmi chaluhami, nemohl být nikde jinde v Písečném zálivu, a tak jsem se odhodlal, že to vyzkouším jednou provždy, a buď se vrátím do stavení na Arosu jako boháč, nebo mě to navěky vyléčí ze snů o zbohatnutí.

Vysvlekl jsem se donaha a nerozhodně jsem s rukama sepjatýma postál na samém kraji římsy. Záliv byl v té chvíli naprosto tichý, nic se tam neozývalo, leda odněkud z dohledu za skálou pleskání hejna delfínů, a přece mě jakýsi strach odrazoval na prahu odvážného podniku. Myslí mi táhly smutné úvahy o moři, úryvky strýcova pověřivého blábolení, myšlenky o mrtvých, o tom hrobě, o starých lodních vracích. Ale slunce mi pálilo do ramenou a tolik mě rozehřálo, že jsem se naklonil a po hlavě jsem skočil do vody.

Jen taktak jsem se zachytil šlahounu chaluhy, jimiž byl stupeň hustě obrostlý, a jakmile jsem tak dalece zakotvil, hned jsem se pojistil tím, že jsem popadl plnou náruč těch tlustých slizkých stvolů, nohama jsem se vzepřel o kraj stupně a začal jsem se rozhlížet. Kolem dokola se prostírala neporušená vrstva písku až k úpatí skal, tolik vymletých příbojem, že připomínaly vydlážděnou cestičku v zahradě, a přede mnou, až kam jsem dohlédl, nebylo vidět nic než zase ten mnohonásobně zvrásněný písek na dně zálivu ozářeném sluncem. Ale stupeň, na němž jsem se zachytil, byl jediné houští mořského rostlinstva, tuhého jako trsy vřesu, a skála, z níž vyčníval, byla pod vodou ověšena hnědými liánami jako záclonou. V té mnohotvárné změti, která se v proudu kolébala sem tam, se těžko dalo něco rozeznat, a pořád jsem si ještě nebyl jist, zda se nohama opírám o přirozenou skálu nebo o dřevěný trup lodi Armady plný pokladů, když tu najednou se mi celý trs chaluh v náručí utrl a v mžiku jsem se octl na hladině – před očima se mi v celé nachové nádheře zjevily břehy zálivu a ozářené moře.

Vylezl jsem zpátky na skály a náruč chaluh jsem odhodil před sebe. V té chvíli něco pronikavě cinklo jako upuštěný peníz. Nahnul jsem se, a vida – ležela tam ocelová přezka od střevíce, úplně zrezivělá. Podívaná na tu ubohou památku po člověku mě vzrušila do hloubi srdce, ale nikoli nadějí nebo bázní, jenom bezútěšným smutkem. Podržel jsem ji chvíli v ruce a zjevila se mi představa jejího vlastníka tak jasně, jako by přede mnou skutečně stál. Jeho větrem ošlehaný obličej, jeho ruce námořníka, jeho hlas, ochraptělý zpěvem u vratidla, i jeho noha, kdysi obutá ve střevíci s tou přezkou, která se tolik navrávorala po nakloněných palubách – v celé své lidské podobě, tvor jako já, s vlasy, krví a vidoucíma očima, zjevil se tam přede mnou na tom slunném, opuštěném břehu, nikoli jako přízrak, ale jako můj bližní, kterému jsem ničemně

ublížil. Opravdu tam v hloubce leží ta pyšná loď s děly, kotevním řetězem a drahocenným nákladem, jak vyplula ze Španělska, jenže na jejích palubách je teď celá zahrada mořských chaluh a její kajuty jsou rybí líheň, jak tam odpočívá v tichu, nerušeném ničím než čeřením vody, nehybná až na vlající chaluchy na jejím cimbuří – ta pevnost s četnou posádkou, která kdysi dávno brázdila moře, je teď opravdu jen útes v Písečném zálivu? Nebo, a to se mi zdálo pravděpodobnější, je tohle jenom nepatrný pozůstatek ztroskotané cizokrajné brigy – koupil si tu přezku a nosil ji teprve nedávno člověk z mého období světových dějin, který se den co den dozvídal tytéž zprávy, zabýval se týmiž myšlenkami a modlil se snad ve stejném chrámě jako já? Ať tomu bylo jakkoli, přepadly mě ponuré úvahy, strýcova slova „támle je plno mrtvých“ mi zněla v sluchu jako ozvěna, a přestože jsem si umínil, že musím ještě jednou skočit do vody, přikročil jsem k okraji skalní římsy jen s velkým sebezapřením.

V té chvíli se záliv na pohled celý velice změnil. Nebyla to už čirá hladina, průhledná jako skleněná střecha, tak pokojně prozářená ospalým, nazelenalým podmořským slunečním světlem. Větřík asi zčeřil povrch vody a nějaké víry zkalily a zatemnily její lůno, kde se zmítaly a protínaly záblesky světla a mračné stíny. I stupeň pod vodou se nějak divně kolísal a zachvíval. Tu se už zdálo povážlivější spustit se do těch zákeřných hlubin, a když jsem skákal do moře podruhé, byla ve mně malá dušička.

Zabezpečil jsem se jako prve a tápal jsem rukama mezi vlajícími chaluhami. Ale pokaždé jsem nahnátl jen něco studeného, měkkého a lepkavého. V houští bylo plno krabů a mořských raků, kolébali se tam pozpátku z boku na bok, a musel jsem se obrnit odvahou proti hrůze z blízkosti jejich zdechlin. Na všech stranách jsem nahnatal jen zrnitý a rozpukaný povrch tvrdé, živé

skály – nikde prkna, nikde železo, nikde ani památka po nějakém vraku – loď *Espirito Santo* tam nemohla být. Pamatuji se, že jsem z toho zklamání měl málem pocit úlevy a už jsem se chtěl chaluh pustit, ale tu se stalo cosi, co mě s rozbušeným srdcem vymrštilo na hladinu. Zdržel jsem se tím pátráním snad moc dlouho – zatím nastal dost silný příboj, takže Písečný záliv začínal být ojedinělému plavci nebezpečný. A zrovna v té poslední chvíli se přihnal prudký proud a změt chaluh se v něm zavlnila. Jeden trs mi vyklouzl z ruky, proud mnou mrštil na bok, a když jsem instinktivně chňapl po něčem jiném, čeho bych se zachytil, sevřel jsem v prstech cosi tvrdého. Zamrazilo mě – asi jsem hned věděl, co to je. Alespoň jsem se okamžitě pustil chaluh, honem jsem se vynořil na hladinu a v mžiku jsem vylezl na přívětivé skály – v ruce jsem držel kost, mužský hnát.

Lidé mají většinou smysl jen pro bezprostřední skutečnost, hned tak se jim v hlavě nerozbřeskne a nepostřehnou všechny souvislosti. Hrob, vrak brigy a ta zrezivělá přezka od střevíce byly přece zřejmé výstrahy. I dítě mohlo pochopit, jak to všechno spolu souvisí, ale teprve když jsem v ruce držel skutečnou část lidské kostry, uvědomil jsem si najednou celou hrůzu moře, té márnice. Položil jsem kost vedle přezky, popadl jsem šatstvo a hnál jsem se tak, jak jsem byl, po skalách k vlídnějšímu břehu. Chtěl jsem se honem dostat odtamtud co nejdál – žádné poklady nebyly dost drahocenné, aby mě tam přilákaly zpátky. Kostí utopenců ať si tam dále odpočívají, já je nebudu vyrušovat, ať se převalují v houští chaluh, nebo třeba na žocích zlata. Ale jakmile jsem se zas oběma nohama octl na spolehlivé zemi a zakryl jsem před sluncem svou nahotu, klekl jsem si tam u trosek brigy a z plného srdce jsem se dlouho zbožně modlil za všechny nebohé duše na moři.

Upřímná modlitba není nikdy marná – prosba nemusí být splněna, ale věřím, že prosebník je vždy odměněn nějakým navštívením milosti. Alespoň má duše se nakonec vysvobodila z hrůzy – mohl jsem se s klidným svědomím rozhlížet po široším, ozářeném moři, které stvořil Bůh, a když jsem se přes hrbolatý Aros vydal zpátky k domovu, nezbylo po mých dřívějších záměrech nic než opravdové předsevzetí, že už víckrát nechci nic mít s kořistí ze ztroskotaných lodí a s poklady pozůstalými po mrtvých.

Vylezl jsem už hodný kus vzhůru po svahu, než jsem se zastavil, abych si oddechl a ohlédl se dozadu. Naskytla se mi dvojnásob divná podívaná.

Předně ta bouřka, kterou jsem předvídal, už se blížila s takřka tropickou rychlostí. Celá hladina moře, prve tak nádherně lesklá, zatím ošklivě zšedla jako vlnitý olověný plech. Z dálky se začínaly hnát bílé vlny, „loďařovy dcery“, ve větříku, jež na Arosu ještě nebylo znát, ale podél celého Písečného zálivu už cákal příboj, že jsem to slyšel až tam, kde jsem stál. Na obloze se udály ještě nápadnější změny. Na jihozápadě se začala zdvíhat ohromná pevnina škaředých mraků; tu a tam ještě v ní byly trhliny, kudy slunce vystřelovalo snopy vějířovitých paprsků, a tu a tam po celém jejím okraji se od ní po dosud čisté obloze táhly velikánské inkoustové šmouhy. Bouře hrozila vypuknout co chvíli. Jen za tu kratičkou dobu, co jsem se tak rozhlížel, slunce se úplně zastřelo. Nad Arosem se mohla okamžitě spustit bouřka v plné síle.

Ta náhlá změna počasí mi tolik připoutala zrak k obloze, že trvalo několik vteřin, než jsem se podíval na záliv kus dál pode mnou, a v mžiku už byl úplně ve stínu. Pahrbek, na němž jsem stál, zdvíhal se nad kotlinkou mezi nižšími vyvýšeninkami, které se svažovaly k moři, a za nimi se prostíral žlutý oblouk pobřeží a celý

Písečný záliv až k obzoru, často jsem se tou podívanou kochal, ale jakživ jsem tam nespatriil lidského tvora. Teprve před chvílí jsem se k ní obrátil zády, a to tam nebyla živá duše, lze si tedy představit můj údiv, když jsem v těch opuštěných místech uviděl člun a několik mužů. Člun byl na vodě u skalnatého břehu. Dva prostovlasí chlapíci s vysoukanými rukávy a jeden s lodním hákem jej svízelně přidržovali na místě, protože proud byl čím dál prudší. O kousek dál na skalní římse dva muži v černých šatech, o nichž jsem soudil, že patří k vyšší vrstvě, stáli s hlavami dohromady nad nějakým úkolem, jež jsem zprvu nechápal, ale ve vteřině mi bylo jasné, co to je – zjišťovali kompasem zeměpisnou polohu. A vtom jsem už viděl, jak jeden z nich rozvinuje plachtu papíru a ukazuje na něm prstem, jako by to místo určoval na mapě. Mezitím třetí přecházel sem a tam, šťouchal bidlem mezi balvany dole ve vodě a pátravě se tam díval přes okraj římsy. Pozoroval jsem je s překvapením a úžasem, takže můj mozek nebyl v první chvíli schopen zpracovat, co mu sděloval můj zrak, a tu se ten třetí muž najednou shýbl a přivolal své druhy tak hlasitým výkřikem, že dolehl i ke mně tam na pahrbek. Ostatní k němu přiběhli, ve spěchu dokonce upustili kompas, a viděl jsem, jak si z ruky do ruky podávají tu kost a přezku od střevice a prudkými posunky projevují překvapení a zájem. V té chvíli jsem už slyšel námořníky u člunu, jak na ně křičí a ukazují k západu na tu pevninu černých mraků, která se čím dál tím rychleji rozprostírala po obloze. Zdálo se, že se ti druzí o něčem radí, ale nebezpečí bylo příliš hrozivé, nemohli ho nedbat, a tak honem naskákali do člunu i s mými památkami a námořníci začali největší rychlostí veslovat ze zálivu.

Dál jsem se už o ně nezajímal, ale obrátil jsem se a hnál domů. Ať byli ti muži kdo chtěli, slušelo se podat o nich strýci zprávu.

Neuplynulo ještě tolik času od těch dob, kdy hrozil vpád jakobitů⁷, a kdoví, zda jeden z těch tří, které jsem prve spatřil tam na skalách, nebyl třeba princ Charlie, kterého strýc nemohl vystát, jak jsem věděl. Ale jak jsem v běhu skákal z balvanu na balvan a roztržitě jsem o tom dál uvažoval, tahle domněnka se mi zdála čím dál méně opodstatněná. Kompas, mapa, zájem vzbuzený hnátem a přezkou a počínání jednoho z těch cizích mužů, který se tak pátravě díval do vody, to všechno zřejmě nasvědčovalo jinému důvodu jejich návštěvy na odlehlém, málo známém ostrůvku v západním moři. Historik z Madridu, zkoumání, které mi uložil dr. Robertson, ten cizinec s bradkou a prsteny, mé bezvysledné pátrání v hlubinách Písečného zálivu, všechno se mi kousek po kousku v mysli spájelo, až jsem dospěl k přesvědčení, že ti cizí muži jsou jistě Španělé, kteří se tam vydali hledat dávné poklady a ztroskotanou loď Armady. Jenže lidé, kteří žijí na tak odlehlých ostrovech jako Aros, musí se sami starat o svou bezpečnost – nemají nablízku nikoho, aby je ochránil, ani aby jim třeba jen přispěl na pomoc, a když jsem tam v těch místech uviděl tlupu cizích dobrodruhů – nuzných, hamižných a velmi pravděpodobně nedbajících na zákony –, začal jsem se bát o strýcovy peníze, ba i o bezpečí jeho dcery. Pořád jsem uvažoval, jak bychom se jich mohli zbavit, než jsem celý udýchaný vylezl na nejvyšší pahrbek na Arosu. Celý svět kolem dokola zatím už byl ve stínu, jenom na východním obzoru na kopci se ještě trpytil jako drahokam poslední sluneční paprsek; spustil se déšť, ne hustě, ale ve velkých kapkách, moře se co chvíli vzdouvalo víc a víc a Aros i bližší pobřeží Grisapolu už obklíčil

7 Stoupenci potomků vypuzeného krále Jakuba II., kteří v několika povstáních usilovali znovu dosadit Stuartovce na trůn. Poslední povstání jakobitů v r. 1715 vedl vnuk Jakuba II., Karel Edward zvaný princ Charlie. Pozn. překl.

pás bílé pěny. Člun pořád ještě vyplouval ze zálivu, ale najednou jsem si všiml něčeho, co jsem tam níže nemohl vidět – u jižního cípu Arosu kotvila veliká, pěkná plachetnice, bohatě vybavená ráhnovím. Ráno jsem ji tam neviděl, ačkoli jsem se tak bedlivě rozhlížel po všech známkách změny počasí a po pusté hladině, kde se jen málokdy ukáže větší loď, proto mi hned napadlo, že přes noc jistě kotvila za neobydleným eilijským Gourem, a byl to tedy důkaz, že se její posádka na našem pobřeží vůbec nevyzná – vždyť to kotviště, na pohled sice dost vhodné, je úplná past na lodi. Takovým neznalým námořníkům na tak divokém pobřeží mohla být vichřice, která se k nám hnala, dost pravděpodobně smrtonosná.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Vichřice

Zastihl jsem strýce na rohu stavení, s dýmkou v ruce, jak pozoruje tu změnu počasí.

„Strýče, na břehu Písečného zálivu byli před chvílí nějakí muži a –“ křikl jsem na něho.

Neměl jsem kdy domluvit – dokonce jsem zapomněl, co jsem chtěl říci, ba i na svou únavu, tak prapodivně ta zpráva zaúčinkovala na strýce Gordona. Dýmku pustil a malátně se opřel o zeď – ústa dokořán otevřená, oči vyvalené a protáhlý obličej bílý jako plátno. Snad jsme se tak na sebe mlčky dívali čtvrt minuty, než ze sebe vypravil takovouhle podivnou otázku: „Měl na hlavě chlupatou čepici?“

Hned jsem věděl, jako bych byl býval při tom, že muž pohřbený v Písečném zálivu se dostal na břeh živý a v chlupaté čepici. Tehdy poprvé a jedinkrát jsem dostal zlost na toho člověka, svého dobrodince a otce dívky, kterou jsem toužil zvát svou manželkou.

„To byli živí lidé,“ odpověděl jsem, „možná jakobité, možná Francouzi, možná piráti nebo třeba dobrodruzi, co sem přijeli pátrat po té španělské lodi s pokladem. Ale ať je to jak chce, jsou to chlapi nebezpeční, aspoň vaší dceři a mé sestřenici. A jestli máte strach a výčitky svědomí, člověče, tak ten mrtvý pokojně spí tam, kde jste ho zahrabal. Ráno jsem byl u jeho hrobu – ten se neprobudí, dokud ho nezburcuje trouba posledního soudu.“

Strýc na mne přitom užasle mžoural, pak na chvíli sklopil oči k zemi a rozpačitě si lámal prsty, ale zřejmě ze sebe nemohl vypravit ani slovo.

„No tak, musíte přece myslet na druhé,“ pobídl jsem ho přísně. „Musíte se jít se mnou tamhle nahoru podívat na tu loď.“

Uposlechl beze slova, ani na mne nepohlédl a loudal se za mnou, ačkoli jsem se nedočkavě hnál dlouhými kroky. Jako by ztratil vládu nad svým tělem, tak nemotorně přelézal balvany, místo aby po nich skákal z jednoho na druhý jako jindy. Ať jsem na něho křičel jak chtěl, nemohl jsem ho přimět, aby si trochu pospíšil. Jen jednou mi naříkavě odpověděl, jakoby ztrápený bolestmi: „Však jdu, člověče, však jdu.“ Dávno předtím, než jsme se dostali na ten nejvyšší pahrbek, přestal jsem se na strýce zlobit – pak už jsem ho jen litoval. Jestliže spáchal ten ohavný zločin, stihl ho přiměřený trest.

Konečně jsme se octli na temeni pahrbku a mohli jsme se rozhlédnout kolem dokola. Kam oko dohlédlo, všude samé bouřkové mraky, poslední záblesk slunce zmizel a zdvihl se vítr – ještě nedul jako vichřice, ale opíral se v prudkých nárazech, každou chvíli z jiné strany – ale přestalo už pršet. Ačkoli uplynula jen malá chvíle, vzdouvaly se na moři mnohem vyšší vlny, než když jsem se na ně díval prve, začínaly se už tříštit o úskalí dál v moři a hlučně skučely ve vymletých skalách na břehu Arosu. Zprvu jsem se marně rozhlížel po té plachetnici.

„Tamhle je,“ řekl jsem konečně. Ale udivilo mě, kde se zatím octla a jakým směrem pluje. „Snad se nechtějí pustit na moře?“ užasl jsem.

„To chtějí,“ odpověděl strýc skoro jakoby radostně, a v té chvíli se plachetnice stočila jiným směrem, takže už nebylo pochyby, kudy se hodlá pustit. Když cizinci viděli, že se žene vichřice, bylo jejich první pomyšlení, že musí vyplout na volné moře. V takovém vichru, jaký hrozil, v těch vodách, kde je rozseto tolik úskalí, a proti tak prudkému vlnobití se vydávali do jisté záhuby.

„Pane Bože, vždyť jim všem hrozí smrt!“ vykřikl jsem.

„Jo, jo, všem!“ přítakal strýc. „Mohli se snad zachránit, kdyby se byli pustili ke Kyle Dona. Ale tamtudy, kam teď zamířili, se nedostanou na volné moře, i kdyby měli za lodivoda třeba dábla. Safra, člověče, tohle počasí je jako stvořené, aby v něm loď ztroskotala!“ řekl a chytil mě za rukáv. „A dvě v jednom roce! Věru, to si Kumpáni vesele zatancují!“

Podíval jsem se na něho a teprve v té chvíli se mi začalo zdát, že se pomátl na rozumu. Upíral na mne přimhouřené oči, v nichž se bojácně mračila radost – jako by čekal účastné porozumění. Všechno, co se předtím mezi námi událo, zůstalo zapomenuto tváří v tvář té nové pohromě.

„Kdyby už nebylo pozdě,“ vykřikl jsem pohoršeně, „vyplul bych za nimi v bárce, abych je varoval.“

„Kdepak, kdepak, nepleť se do toho!“ obořil se na mne strýc. „Do téhle věci se nesmíš míchat. Je to vůle –“ smekl čapku – „je to Jeho vůle. Ale to je počasí, co, člověče – jako stvořené!“

Začínal mě v duši mrazit strach, a tak jsem mu připomněl, že jsem ještě neobědval, a navrhl jsem, abychom se vrátili domů. Ale kdež – za nic na světě se nechtěl odtrhnout od té podívané.

„Musím to vidět všechno až do konce, Karlíku,“ vysvětloval mi, a když se plachetnice otočila podruhé, vykřikl: „Safra, ale dovedou dobře plachtit! Kam by se na ně hrabala *Krista-Anna*!“

Posádka plachetnice si zřejmě začínala už zčásti uvědomovat, jenže ani zdaleka ne s dostatek, nebezpečí, v němž se octla jejich nešťastná loď. Pokaždé, kdykoli vrtkavý vítr na chvíli ustal, museli přece pozorovat, jak rychle je proud strhuje zpátky. Pokaždé, kdykoli vyrazili tím či oním směrem, setrvali v něm jenom nakrátko – jistě viděli, že jim to nic nepomůže. Každou chvíli zaduněl vzdutý příboj a rozstříkl pěnu hned na tom, hned na jiném skrytém úskalí, a každou chvíli obrovská zhoubná vlna třískla rovnou pod příd

a za ní se v prohlubni ukázalo hnědé skalisko s vlajícími chaluhami. Měli věru co dělat, aby udrželi v rukou plachetní lanoví – na té lodi jistě nikdo nezahálel, ví Bůh. A můj pomatený strýc se jako znalec chtivě pásl na té podívané, již by se zhrozil každý člověk schopný lidského citu. Obrátil jsem se a pustil jsem se po svahu dolů, ale on zůstal nahoře ležet na bříse a roztaženýma rukama se křečovitě přidržoval vřesu. Zdál se jako omlazený, na duchu i na těle. Vrátil jsem se domů smutný a vystrašený, ale ještě víc mě sklíčila rozmluva s Mary. Rukávy měla vyhrnuté na silných pažích a klidně válela chlebové těsto. Vzal jsem si z misníku ječnou placku, posadil jsem se a chvíli jsem ji mlčky žvýkal.

„Unavil ses, hochu?“ zeptala se mne.

„Nejsem ani tak unavený, Mary,“ odpověděl jsem a zase jsem vstal, „ale mám toho všeho už dost – toho čekání a snad i Arosu. Znáš mě dobře, a tak mě jistě správně pochopíš, ať řeknu co chci. Věř mi, Mary, že by pro tebe bylo líp všude jinde než tady.“

„A ty mi zase věř jedno,“ odpověděla. „Já zůstanu tam, kde mám povinnosti.“

„Nezapomínej, že máš také povinnosti k sobě,“ namítl jsem.

„Jak to, člověče?“ řekla a dál hnětla těsto. „To jsi snad taky našel v bibli?“

„Mary, neposmívej se mi aspoň teď,“ domlouval jsem jí vážně. „Ví Bůh, že mi není do žertů. Nejlepší by bylo, kdybychom mohli tvého otce přimět, aby šel s námi – ale ať s ním, či bez něho, rád bych tě měl, děvče, odtud pryč, v tvém zájmu, v mém i v zájmu tvého otce – hodně daleko odtud. Přišel jsem k vám s jinými myšlenkami, přišel jsem jako domů, ale teď je tu najednou všechno jiné, a má jediná naděje, mé jediné přání je odtud pláchnout – to je to správné slovo – upláchnout tady z toho prokletého ostrova jako pták z číhařova osidla.“

Zatím zanechala práce.

„A ty si myslíš,“ řekla, „a ty si myslíš, že já nemám oči a uši? Myslíš, že mi to málem neutrhne srdce, když se podívám tady na tu nádheru – jak on tomu říká, Bůh mu odpusť – že bych ji nejradši nenaházela do moře? Myslíš, že tady s ním žiju den ze dne a nevidím, co ty vidíš teprve pár hodin? Já vím, že se tu stalo něco zlého, ale co to bylo, nevím a nechci ani vědět. Žádné zlo se nikdy nenapravilo, když do toho někdo strkal nos, aspoň co já vím. Ale nikdy nesmíš na mně žádat, hochu, abych opustila otce. Dokud má duši v těle, zůstanu u něho. Beztak už tu dlouho nebude – to ti můžu říct, Karlíku – už tu dlouho nebude. Má to poznamenáno na čele, a snad je to tak líp – snad je to tak líp.“

Chvilí jsem mlčel, nevěděl jsem co říci – a než jsem konečně zdvihl hlavu a chtěl promluvit, už mě předešla.

„Co je správné pro mne, Karlíku,“ řekla, „nemusí být správné pro tebe. Na tomhle domě leží tíha hříchu a soužení. Ty jsi tu cizí – seber si své věci a jdi si někam, kde je líp, k lepším lidem, a kdyby ti někdy napadlo se vrátit, třeba až za dvacet let, já tu na tebe počkám.“

„Mary Elleno, požádal jsem tě, abys byla mou ženou, a ty jsi skoro řekla ano. To je tedy vyřízeno. Zůstanu tam, kde jsi ty, a zodpovím si to před Bohem.“

Vtom se najednou divoce rozzuřil vítr, a pak jako by se zas kolem domu na Arosu nějak hrozivě utišil. Byl to první náraz vichřice, byla to předehra k bouři, a my jsme sebou škubli, podívali jsme se oknem ven a viděli jsme, že se kolem domu zešeřilo, jako by se už smrákalo.

„Smiluj se Bůh nad všemi nebožáky na moři!“ řekla. „Otce už neuvidíme až do zítřejšího rána.“

A když jsme spolu seděli u ohniště a poslouchali vzrůstající se nárazy vichru, Mary mi pověděla, jak se udála ta změna se strý-

cem. Celou zimu byl sklíčený a rozrušený. Jak se na Hřadě začaly převalovat vlny a Kumpáni se roztančili, zůstával celé hodiny tam na mysu, bylo-li to v noci, nebo ve dne na nejvyšším pahrbku na Arosu, pozoroval mořský příboj a číhal, jestli se na obzoru neukáže nějaká plachetnice. Po desátém únoru, kdy moře v Písečném zálivu vyvrhlo na břeh tu ztroskotanou loď s drahocenným nákladem, byl zprvu nepřírozeně veselý, a to rozrušení ho nepřecházelo, ale změnilo se – býval čím dál zasmušilejší. Zanedbával práci a nestaral se, aby měl Rorik co dělat. Ti dva celé hodiny spolu rozprávěli na rohu stavení, ostražitě a tajuplně a skoro provinile, a když se některého z nich vyptávala, rozpačitě ji odbývali. Od toho dne, kdy Rorik prvně zpozoroval tu rybu, co prý číhá u přívozu, netroufal si strýc vkročit na pobřeží Rossu, kromě jednou. Bylo to ke konci jara a přešel tam po odlivu suchou nohou, ale zdržel se na druhé straně moc dlouho a příliv ho odřízl od Arosu. S výkřikem smrtelné hrůzy úžinku přeskočil a přihnál se domů vyděšený, jako v horečce. V jeho řečech a modlitbách se ustavičně projevoval strach z moře a byl na něm znát, i když mlčel.

Rorik přišel na večeri sám, ale za chvíli se ukázal i strýc, strčil si do podpaží láhev, do kapsy kus chleba a znovu se vydal na svou pozorovatelnu, tentokrát s Rorikem. Od toho jsem se dověděl, že plachetnici proud ustavičně strhuje zpátky, ale posádka zápasí beznadějně dál o každou píd', s velkým důmyslem a s odvahou. Jala mě zlá předtucha. Chvíli po západu slunce se vichřice rozzuřila v plné síle – taková vichřice, jakou jsem nikdy v létě nezažil, ba ani v zimě jsem nebyl svědkem, že by se někdy přihnala tak prudce. Seděli jsme s Mary zamlklí, trámy nám praštelý nad hlavou, venku vyla bouře, v ohništi před námi prskaly kapky deště. Myšlenkami jsme byli daleko u těch nešťastníků na plachetnici, nebo u stejně nebohého strýce tam v té nepohodě venku na mysu, ale každou chvíli jsme

se z nich s leknutím vytrhli, kdykoli zaburácel vichr a celou váhou se opřel do štítu, nebo se najednou ztišil a vzdálil, takže v ohništi vysoko vyšlehly plameny a srdce nám v prsou poskočilo. Chvillemi jako by vichřice popadla střechu za všechny čtyři rohy a zacloumala jí se vzteklým řevem jako Leviathan. Nebo zase nakrátko ustala a studené proudy vzduchu se strašidelně honily světnicí, rozfukovaly nám vlasy na hlavě a protahovaly nám kolem nohou. A znovu vítr propukal změtí kvílivých hlasů, ztlumeně zaskučel v komíně, s tichým zpěvavým nářkem se přehnal kolem domu.

Asi tak v osm hodin přišel najednou Rorik a tajuplně mě odtáhl ke dveřím. Strýc zřejmě vystrašil i svého věrného druha, protože Rorik, znepokojený jeho výstředním počínáním, začal mě prosit, abych šel s ním a pomohl mu dávat na strýce pozor. Ihned jsem jeho žádosti vyhověl, tím ochotněji, že uprostřed těch hrůz, v temnotách nabitých elektřinou, se mne samého zmocňoval strach a neklid a potřeboval jsem se nějak zaměstnat. Řekl jsem Mary, aby se nebála, že budu jejímu otci spolehlivým ochráncem, zabalil jsem se do teplého plédu a vyšel jsem s Rorikem ven. Ačkoli minula sotva tak polovina léta, byla už tma jako v lednu. Černými temnotami se chvílemi tápavě prodíralo šero, ale na obloze, hrůzně zatažené pádícími mraky, nebylo možno rozeznat příčinu těch střídavých změn. Vichřice rvala člověku dech z chřípí, nad hlavou mu celé nebe praštělo jako nějaká obrovská plachta, a když se na Arosu vichřice na chvílku utišila, slyšeli jsme její prudké nárazy bezútěšně svištět v dálce. Po celé nížině na Rossu jistě fičela zrovna tak lítě jako na širém moři, a bůhsámví, jak asi řádila a zuřila nahoře na Ben Kyawu. Do obličeje nám vháněla proudy lijáku a mořské pěny. Kolem dokola Arosu bušil do skalisek a břehů neustálý, burácivý příboj. Ustavičná změt zvuků, jakoby celého orchestru hudebních nástrojů, hřměla tu hlučněji na jednom místě, tu zase ztlumeně

jinde, ale nepolevovala snad ani na chvíli. V té vřavě jsem zřetelně rozeznával přerývané burácení na Hřadě a zběsilé hulákání Kumpánů. A tu mi blesklo hlavou vysvětlení, proč se jim tak říká. Jejich řev zněl skoro jásotně, jak potmě přehlušoval ostatní hluk, a ne-li jásotně, tedy aspoň jako zlověstné výskání. Připadalo mi takřka lidské. Jako když se nějací zběsilci, zpití do nepřítomnosti a do němoty, hodiny zuřivě navzájem překřikují, tak mi v temné noci na Arosu hřímalo v sluchu to smrtonosné vlnobití.

Zavěšení do sebe jsme s Rorikem vrávorali proti větru a s vědomým úsilím jsme zápasili o každý krok. Nohy nám klouzaly po mokrému drnu, každou chvíli jsme se spolu svalili na balvanech. Byli jsme už samá modřina, promoklí, zmlácení a udýchaní, a jistě nám trvalo skoro půl hodiny, než jsme se dostali na mys nad Hřadem. Zřejmě to byla strýcova oblíbená pozorovatelná. Na samém kraji, kde je skála nejvyšší a nejstrmější, je hrbol udusané prsti, který jako předprseň chrání před větrem, pokud není přespříliš prudký, a člověk si v tom závětří může klidně posedět a pozorovat, jak se dole pod ním odráží příboj a divoce zmítají vlny. Jako by se díval z okna v domě na nějakou pouliční výtržnost, tak se z toho místa dívá dolů na rejdy Kumpánů. Za takové noci ovšem upírá zrak do úplné tmy, kde se voda převaluje jako v kypícím kotli, kde se vlny srážejí s ohlušujícím třeskem, pěna vystřikuje a v okamžiku je zas tatam. Jakživ jsem ještě neviděl Kumpány tak řídit. Zuřivě chrlili do výšky obrovské proudy vody, ráz na ráz – člověk to musel vidět, vylíčit se to nedá. Jak jsme tam stáli na skále, vymršťovaly se nám v temnotách ty bílé sloupy vysoko nad hlavu, a hned zas mizely jako přízraky. Někdy se tak vznesly do výšky třeba tři najednou a v mžiku se zase ztratily, někdy do nich zadul vítr a pěna se rozstříkla kolem nás, těžká jako vlna. A přece ta podívaná nepůsobila hrůzně, byla spíš k zlosti jako své-

volná lehkomyšlnost. Ta ohlušující vřava otupovala mysl, mozku se zmocňovala skoro opojná závrať, byl to stav podobný šílenství a sám jsem se chvílemi přistihl, že sleduji křepčení Kumpánů, jako by tančili divokou skočnou při nějaké břeskné muzice.

Prvně jsem zahlédl strýce, když jsme od něho byli ještě několik kroků, v jednom z těch kratičkových zákmitů šera, které se občas mihlo černou tmou. Stál vzpřímený za předprsí a s hlavou zvrácenou naznak si přihrýbal z láhve. Když ji stavěl na zem, uviděl nás, ušklíbl se a máchnul rukou nad hlavou.

„Copak strýc pije?“ křikl jsem na Rorika.

„Jo, jak zafíčí vítr, hned se opije,“ odpověděl Rorik stejně pronikavým křikem, ale musel jsem napnout sluch, abych ho slyšel.

„To – to tedy byl – i tehdy v únoru?“ zeptal jsem se.

Rorikovo přitakání mě málem rozradostnilo. Nebyla to tedy vražda z chladnokrevné vypočítavosti – spáchal ji ve stavu nepřičetném, a to se nedá tak přísně odsoudit, ale ovšem ani odpustit. Strýc je možná šílenec, a nebezpečný, ale není takový ukrutník a padouch, jak jsem se obával. Ale jaké si to, nebožák, vybral místo k hýření – vždyť tohle je neuvěřitelná neřest! Vždycky jsem pijáctví pokládal za bezuzdnou, strašnou náruživost, spíš ďábelskou než lidskou – ale opíjet se tady venku, v té vřavě a v temnotách, na pokraji skály nad pekelným příbojem, kde člověka jímá závrať nad rozbouřeným Hřadem, kde pod vrávoravýma nohama na něho číhá smrt, a přitom napínat sluch a číhat, zda tam někde ztroskotá loď, to je přece neuvěřitelné, toho nemůže být schopen nikdo, natož tak umravený člověk jako můj strýc, který upřímně věří ve věčné zatracení a kterému v mozku straší nejtemnější pověry. A přece to bylo tak – sotva jsme se s Rorikem octli v tom chráněném závětří a mohli jsme konečně zas volně vydechnout, viděl jsem, jak se potmě strýci potouchle jiskří oči.

„Koukej, Karlíku, člověče, to je nádhera!“ vykřikl. „Jen se na ně podívej!“ A táhl mě na kraj propasti, z níž propukal ohlušující rámus a stříkaly oblaky pěny. „Jen se podívej, jak tancují, člověče! To jsou lotři, co?“

Vyřkl to slovo s gustem a mně napadlo, že je výstižné.

„Hulákají tam na tu plachetnici,“ mluvil dál a jeho pronikavý nepřítelny hlas bylo v závětrí za předprsí zřetelně slyšet. „A ona je čím dál tím blíž, blíž a blíž, pořád čím dál tím blíž, a tamti to vědí, oni to vědí, oni dobře vědí, že je po nich veta. Karlíku, člověče, na té plachetnici jsou všichni opilí, všichni jsou namol opilí. Na Kristě-Anně, co se válí támhle na tom druhém konci, taky byli všichni opilí. Kdo tone v moři, ten nikdy nemá nouzi o kořalku. Dej pokoj, co ty o tom víš?“ obořil se na mne zlostně. „Já ti povídám, jinak to nejde – bez kořalky by si netroufali utonout. Tumaš,“ a podal mi láhev, „dej si lok!“

Už jsem chtěl odmítnout, ale Rorik mě štouchl, jako pro výstrahu, a já jsem si to zatím sám rozmyslil. A tak jsem si láhev vzal a důkladně jsem si loknul, ale přitom se mi podařilo vyšplíchnout z ní ještě víc, než jsem upil. Byl to čistý líh, když jsem jej polkl, div jsem se nezalkl. Strýc nezpovozoval, kolik z láhve ubylo – znovu zvrátil hlavu naznak a zbytek vypil do dna. Potom ji s hlučným smíchem mrštil mezi Kumpány, kteří jako by po ní skočili a s výskotem ji chňapli.

„Tak, mládenci!“ vykřikl. „Pěkně nám připijte! Hned nám tu bude do rána veseleji!“

Najednou z černé tmy před sebou a snad ani ne o dvě stě yardů dál jsem v okamžiku, kdy se vítr ztlášil, zřetelně uslyšel lidský hlas. Ihned se zas vichřice s řevem přehnala přes mys, na Hřadě zaburácelo a zabouřilo a vlny se tam znovu zuřivě roztančily. Ale my jsme ten hlas uslyšeli a s hrůzou jsme si uvědomili, že to je

ta nešťastná loď, už na pokraji zkázy, a že to, co jsme slyšeli, byl poslední povel kapitánův. Příkrčení na krajíčku skály, všechny čivy napjaté, čekali jsme na nevyhnutelný konec. Trvalo dlouho, a nám to připadalo skoro jako věčnost, než se plachetnice na kratičký okamžik zakmitla na pozadí třpytného sloupu pěny. Ještě teď vidím její skasanou hlavní plachtu, jak zaplácala ve větru, když těžké ráhno třísklo na palubu – pořád vidím černé obrysy lodního trupu a pořád se mi zdá, že rozeznávám mužskou postavu, jak se vši silou opírá o kormidlo. Ale celý ten výjev se nám před očima mihl rychle jako blesk – táž vlna, která ji vynesla, hned ji navždy pohřbila – společný výkřik spousty hlasů na prahu smrti zase přehlušilo hulákání Kumpánů. A tím tragédie skončila. Silná loď s veškerou výstrojí, snad ještě s hořící lampou v kajutě, s životy tolika mužů, jistě cennými pro druhé, a pro ně možná drahocennými jako nebe, to všechno se v mžiku potopilo ve vzdutých vlnách. Zmizelo to jako sen. A vítr se pořád honil a vyl, bezcitné moře se na Hřadě pořád vzpínalo a převalovalo jako předtím.

Jak dlouho jsme tam my tři spolu leželi beze slova a bez hnutí, ani nemohu říci, ale bylo to jistě hodně dlouho. Konečně jsme jeden po druhém, takřka bezděčně, zalezli zpátky do závětrí za předprsní. Když jsem tam zpola ležel zády o ni opřený, úplně zničený a jen zčásti schopný myšlenek, slyšel jsem, jak si strýc něco mumlá už v docela jiné sklíčené náladě. Chvilími opile blábolil: „Tolik se, chudáci, nadřeli – tak se nadřeli, chudáci, chudáci!“ A chvilími zas bědoval: „Taková parádní výstroj!“, protože loď se potopila mezi Kumpány, místo aby ztroskotala u břehu. Dlouho takhle blouznil, a tu a tam se ozvalo jméno *Krista-Anna* tak zděšeně, až člověka zamrazilo. Bouře zatím rychle polevovala. Za půl hodiny se vichřice zmírnila v lehký větřík a ta změna byla provázena, či snad způsobena hustým, studeným pleskavým deštěm. Asi jsem

usnul, protože než jsem se probрал k vědomí, promoklý, strnulý a neodpočatý, rozbřeskl se zatím den – šedivý, deštivý, bezútěšný den. Chvílemi foukal slabý větřík, bylo po odlivu, na Hřadě se čeřily nízké vlnky a jen silné vlnobití na pobřeží kolem dokola Arosu ještě svědčilo o zběsilém nočním řádění.

KAPITOLA PÁTÁ

Muž z moře

Rorik se vrátil domů do tepla a k snídani, ale strýc mermomocí chtěl prohledat pobřeží Arosu a já jsem pokládal za svou povinnost zůstat s ním až do konce. Byl najednou povolný a klidný, jenže duševně a tělesně otřesený a zesláblý, ale pustil se do pátrání s dětinskou dychtivostí. Slézal až dolů na skály a na písčínách vybíhal za ustupujícími velikými vlnami. Pouhý kus ulomeného prkna nebo roztřepeného lana jako by pro něho byl poklad, jehož se musel zmocnit i s nasazením života. Když jsem ho viděl, jak se vrávoravě pouští vzápětí za ubíhajícím příbojem nebo do záluďných pastí mezi skaliska obrostlá chaluhami, měl jsem o něho ustavičně strach. Dával jsem na něho pozor, abych ho jednou paží podepřel, druhou jsem ho držel za šos a pomáhal jsem mu ty ubohé nálezy odtáhnout z dosahu vracejících se vln – ani chůva strážící sedmileté děcko by snad nezakoušela takové úzkosti.

Po nočním záchvatu šílenství byl sice zesláblý, ale doutnaly v něm vášně člověka silné vůle. Na tu chvíli překonal hrůzu z moře, ale dosud se jí nezbavil – kdyby moře bylo jezero šlehajících plamenů, nebyl by mu uskakoval s větším zděšením, kdykoli na něho stříklo, a jednou, když mu noha uklouzla a zapadla až do půl lýtku v kaluži, strýc zaječel, jako by se mu z hloubi duše vydral výkřik smrtelné hrůzy. Zůstal pak chvíli sedět, udýchaný jako pes, ale chtivost kořisti z vraku znovu zvítězila nad strachem, znovu vrávoravě vykročil do sražené pěny, znovu se plazil po skaliskách mezi praskajícími bublinami, znovu jako by mermomocí chtěl urvat kdejaký kus vyplaveného dříví, nanejvýš tak dobrý k tomu,

aby se přihodil na oheň. Měl radost ze všeho, co našel, ale přesto ustavičně bručel, jakou má smůlu.

„Tady na Arosu to není k ničemu – skoro nikdy tu nic neztroškotá. Jsem tu už tolik let a tohle je teprv podruhé – taková pěkná výstroj, a dočista je po ní veta!“

„Strýče,“ oslovil jsem ho, protože jsme právě byli na plochem písčitém břehu, kde nic nemohlo upoutat jeho pozornost, „nikdy bych si nebyl pomyslel, že vás uvidím tak jako tuhle noc – byl jste opilý.“

„Kdežpak, kdežpak,“ honem se hájil, „tak zlé to nebylo. Pil jsem, pravda. A když mám říct svatou pravdu, já si nemůžu pomoci. Jinak bys nenašel střizlivějšího člověka, než jsem já, ale jen uslyším fíčet vítr, hned jako bych přišel o rozum.“

„Jste přece nábožný,“ namítl jsem, „a tohle je hřích.“

„Jo, kdyby to nebyl hřích, snad bych o to ani nestál,“ odpověděl. „Je to vzdor, člověče, víš? Tam v moři se napáchá mnohem víc hříchů než tady na zemi, určitě se tam pášou nelidské ukrutnosti, a jakmile se začne vzdouvat a zafíčí vítr – někdy si myslím, že vítr a moře jsou jedna rodina – a támleti blázniví Kumpáni se začnou vztekat a chechtat a nebožáci na moři se celou noc ve smrtelné hrůze dřou s takovou kocábkou, najednou jako by mi to učarovalo. Já to vím, že jsem zlý člověk. Na nebohých námořnících mi vůbec nesejde – moře mi uhranulo, skoro jako bych patřil támhle k těm Kumpánům.“

Pomyslel jsem si, že by se snad našla nějaká spára v jeho krunýři. Obrátil jsem se k moři – příboj se vesele hnál ke břehu, vlna se řítila za vlnou s rozevlátou hřívou, jedna stíhala druhou, vzpínaly se, převalovaly, dopadaly jedna přes druhou na udusaný písek. V slavném vzduchu nad zálivem křik polekaných racků, na moři široko daleko šiky řehťajících válečných ořů, vzepjatých ke společnému

útoku na Aros – a těsně před námi čára na plochem písčitém břehu, přes kterou se nikdy nedostanou dál, byť jich bylo ještě víc a ještě lítějších.

„Až sem se smíš opovážit,“ řekl jsem, „a dál už ne.“ A pak jsem s nejpřísnějším důrazem, jak jsem jen dovedl, přednesl sloku, kterou jsem si už častokrát odříkával k rytmu vlnobití:

*„Však Pán, co sídlí v nebesích,
svou mocí ovládne
i burácení velkých vod,
i moře vzbouřené.“*

„Jo, to se ví, nakonec bude Hospodin slavit vítězství,“ řekl strýc, „já o tom nepochybuj. Ale tady na zemi se lidi bláhově opovažují přestupovat jeho příkázání. Není to rozumné – já přece neříkám, že to je rozumné –, ale je to pýcha očí, je to žádostivost života, a je to chtivost rozkoší.“

Už jsem neříkal nic, protože jsme právě přecházeli přes úzkou šíji, která nás dělila od Písečného zálivu, a chtěl jsem si ponechat svou poslední výzvu k němu, má-li ještě špetku zdravého rozumu, až pro tu chvíli, kdy se octneme na místě jeho zločinu. On už také dál nemluvil, ale šel vedle mne pevnějším krokem. Svým napomenutím jsem ho trochu vyburcoval – pozoroval jsem, že zapomněl na pachtění za bezcennými troskami, které moře vyvrhlo, a zahloubal se do ponurých, ale vzrušujících úvah. Ve třech až čtyřech minutách jsme začali sestupovat po svahu k Písečnému zálivu. Přes noc moře vrak zle zřídilo – otočilo přídí, strhlo ji trochu níž a zád' asi vytlačilo trochu výš, protože obě části ležely na břehu úplně oddělené. Když jsme došli k rovu, zůstal jsem stát, obnažil jsem v hustém dešti hlavu, zahleděl se strýci do obličeje a promluvil jsem k němu:

„Člověku bylo z Boží prozřetelnosti dopřáno uniknout smrtelným nebezpečím. Byl núzný, byl nahý, byl zmáčený, byl znavený, byl tu cizí. Měl plný nárok dovolávat se vaší útrpnosti – byl možná sůl země, ctnostný, prospěšný a dobrý. Možná že to byl člověk obtížený nepravostmi, pro kterého smrt znamenala počátek muk. Ptám se vás před tváří nebes: Gordone Darnawayi, kde je ten člověk, pro kterého Kristus podstoupil smrt?“

Při mých posledních slovech sebou očividně škubl, ale neodpověděl a v tváři se mu nezračilo nic než zmatený úlek.

„Jste bratr mého otce,“ mluvil jsem dál, „navykl jste mě, abych na váš dům spoléhal jako na svůj domov. Oba jsme hříšní před Hospodinem tady v životě pozemském, plném hříchů a nebezpečností. Skrze zlo, jehož se dopouštíme, vede nás Bůh k dobru – hřešíme, netroufám si říci, že z jeho pokušení, ale musím říci z jeho dopuštění, a pro každého, kdo není tupý jako zvíře, jsou vlastní hříchy počátkem moudrosti. Tímhle zločinem vám Bůh dal výstrahu a varuje vás dál tady tím hrobem vaší oběti, nad kterým stojíme. A jestli nedojde k pokání, polepšení a navrácení k Bohu, co jiného můžeme čekat než nějaký výstražný ortel?“

Co jsem takto mluvil, strýc ode mne odvrátil oči a těkavě se rozhlížel. Najednou se v tváři tolik proměnil, že se to nedá vylíčit. Obličej jako by se mu scvrkl, barva se mu vytratila z tváří, ruka se mu roztřeseně zdvihla a ukázala do dálky přes mé rameno, a znovu jsem uslyšel z jeho úst tak často opakované jméno: „Krista-Anna!“

Obrátil jsem se tím směrem, a nevyděl-li jsem se stejně jako on, k čemuž jsem díky nebesům neměl důvod, přece jsem se ulekl podívané, která se mi zjevila. Na střeše kajuty ztroskotané lodi stála zády k nám postava muže – jako by si rukou zaclánil oči a pátravě se rozhlížely po volném moři za zálivem. Jeho postava

se ostře rýsovala na pozadí moře a oblohy – zřejmě byla hodně vysoká. Tisíckrát jsem si už řekl, že nejsem pověřivý, ale ve chvíli, kdy jsem se v mysli zabýval smrtí a hříchem, tam v samotě na ostrůvku obklíčeném mořem, ten záhadný zjev cizího člověka mě tolik překvapil, že jsem se ho málem zděsil. Zdálo se téměř nemožné, že by se tam člověk mohl dostat živý na břeh v takovém vlnobití, jaké v noci zuřilo kolem celého pobřeží Arosu, a jediná loď v dohledu kolika mil se před našima očima potopila mezi Kum-pány. Přepadly mě tak nesnesitelné, úzkostné pochybnosti, že jsem se musel ihned přesvědčit – vykročil jsem kupředu a zavolal jsem na toho muže, jako se haleká z lodi na loď.

Obrátil se a zdálo se mi, že sebou škubl, když nás uviděl. Tím ve mně okamžitě ožila odvaha – křikl jsem na něho a dal jsem mu znamení, aby šel blíž, a on seskočil na břeh a začal se přibližovat, ale zdráhavě a co chvíli se zastavoval. Při každém tom zastavení, které svědčilo o jeho nejistotě, vracela se mi čím dál víc má sebedůvěra, a tak jsem mu vyšel ještě o krok vstříc a zakýval jsem na něho hlavou a rukou, abych ho povzbudil. Trosečník zřejmě neslyšel nic zvlášť pěkného o pohostinnosti na našem ostrůvku – lidé dál na severu vskutku měli tehdy nevalnou pověst.

„Vida, je to černocho!“ podivil jsem se.

V té chvíli začal strýc klít a střídavě se zas modlit hlasem, který jsem skoro nepoznával. Ohlédl jsem se na něho – padl na kolena, obličej zmučený hrůzou – a při každém trosečnickově kroku se strýcův hlas stupňoval v pronikavý křik, příval nadávek a vroucnost modlení se zdvojnásobovaly. Říkám tomu modlení, protože se to obracelo k Bohu, ale jistě se nikdy žádný lidský tvor neobracel k Stvořiteli s tak nepřičetným blábolením – může-li modlitba být hříchem, bylo to šílené vzývání jistě hříšné. Přiskočil jsem ke strýci, popadl jsem ho za ramena a násilím postavil na nohy.

„Ticho, člověče!“ okřikl jsem ho. „Zachovejte úctu k Bohu aspoň ve slovech, když ne ve skutcích. Tady na místě, kde jste zhřešil, vám Bůh sesílá příležitost k pokání. Chutě se jí chopte a přivítejte otcovsky tamtoho tvora, který se s bázní dovolává vaší útrpnosti.“

A pokoušel jsem se ho násilím táhnout k černochovi, ale povalil mě na zem, vyškubl se mi takovou silou, že se vyvlékl z kabátu, jak jsem ho pevně držel za rameno, a prchal jako jelen vzhůru do svahu na nejvyšší pahrbek Arosu. Vrávoravě jsem se zdvihl na nohy, pohmožděný a trochu omráčený – černocho překvapeně, možná ustrašeně zůstal stát asi tak v polovině cesty mezi mnou a vrakem, strýc už byl zatím hodně daleko, skákal z balvanu na balvan, a tak jsem se rozmýšlel, co je mou první povinností. Rozhodl jsem se, a modlím se k nebesům, abych se byl rozhodl správně, ve prospěch toho nebožáka na písčitém břehu – ten aspoň nebyl sám strůjcem svého neštěstí a jistě bych mu mohl ulevit, a strýce jsem tehdy už beztak pokládal za nevyhléditelného, nebohého šílence. Proto jsem se přiblížil k černochovi, který na mne čekal s rukama zkříženýma na prsou jako člověk odevzdaný do osudu, ať to s ním dopadne jak chce. Když jsem k němu přistoupil, velebne ke mně vztáhl ruku, jak jsem to vídal na kazatelně, a promluvil na mne kazatelským hlasem, ale nerozuměl jsem mu ani slovo. Zkoušel jsem se s ním dohovorit nejdřív anglicky, potom gaelsky, ale marně, a tak jsem pochopil, že si musím vypomoci němou řečí obličejem a posunkem. Kývl jsem tedy na něho, aby šel za mnou, a on mi vyhověl s důstojnou poklonou jako sesazený král, ale po celou tu dobu se mu v tváři neprojevil ani stín nějaké změny – ani úzkosti, dokud ještě vyčkával, ani úlevy, když viděl, že se nemá čeho bát. Byl-li to otrok, jak jsem předpokládal, mívával ve své rodné zemi jistě nějaké vznešené postavení, to mi bylo jasné, a třebaže ho stihl tak ponižující osud, musel jsem se jeho chování obdivovat. Když

jsme míjeli hrob, zůstal jsem stát a ruce i oči jsem pozdvihl k nebi na znamení úcty k mrtvému a soustrasti a on se jakoby v odpověď hluboko poklonil a roztáhl ruce – zvláštní gesto, ale zřejmě to byl pro něho vžitý obyčej, a tak jsem usoudil, že to asi je předepsaný obřad v té zemi, odkud pocházel. Zároveň ukázal na mého strýce, kterého zahlédl, jak sedí tam na pahrbku, a dotkl se prstem čela, jako by chtěl naznačit, že to je šílenec.

Vraceli jsme se oklikou kolem pobřeží, protože jsem se bál, aby to strýce nevydělalo, kdybychom se pustili napříč ostrůvkem, a cestou jsem měl dost času si promyslit malý herecký výstup, jímž jsem si své domněnky hodlal potvrdit. Zůstal jsem tedy stát na balvanu a začal jsem černochovi napodobovat muže, kterého jsem den předtím viděl v Písečném zálivu provádět měření kompasem. Ihned mi porozuměl, a dokonce mě v napodobování předběhl – naznačil mi, kde byl člun, ukázal na volné moře, jako by mi chtěl dát na srozuměnou, kde kotvila plachetnice, potom na okraj skalnatého břehu a vyřkl slova *Espirito Santo* sice podivnou výslovností, ale zcela srozumitelně. Mé dohady byly tedy správné – předstírané pátrání z historického zájmu bylo jen pláštíkem, jímž se krylo pachtění po pokladech; člověk, kterému se podařilo obelstít doktora Robertsona, byl totožný s cizincem, který se na jaře ukázal v Grisapolu a nyní už s mnoha utonulými ležel na dně moře pod Hřadem – tam je přilákala jejich hamižnost a tam se jejich kosti budou převalovat navěky. Černoch zatím posunky dál znázorňoval ten výjev, tu se zadíval k obloze, jako by pozoroval blížící se bouři, tu zas v úloze námořníka mával na druhé, aby se honem nalodili, pak sehrál důstojníka, jak utíká po břehu a skáče do člunu, potom se opřel do smyšlených vesel a zatvářil se jako uštvaný, ale pořád si přitom počínal stejně velebně, takže mě to ani neponoukalo k úsměvu. Nakonec mi němohrou, jakou nelze slovy popsat, znázornil, jak se sám

přiblížil k vraku, aby si jej prohlédl, a jak ho k jeho žalu a rozhořčení druhové opustili, potom znovu zkrřížil paže na prsou a sklonil hlavu jako člověk smířený s osudem.

Když se mi takto vysvětlila záhada, odkud se tam vzal, znázornil jsem mu náčrtem v písku osud, jaký stihl loď a celou posádku. Neprojevilo překvapení ani politování – mávl rozevřenou rukou, jako by své dřívější druhy nebo pány (či v jakém byl vůči nim postavení) zůstavoval Bohu na milost. Čím déle jsem ho pozoroval, tím víc má úcta k němu vzrůstala. Viděl jsem, že to je člověk silné vůle a střízlivé a přísné povahy, s jakými se rád stýkám, a než jsme došli k domu na Arosu, zapomněl jsem skoro, že má pleť černou, a úplně jsem mu to prominul.

Pověděl jsem Mary všechno, co se událo – nezamlčel jsem jí nic, a přiznám se, že ve mně byla malá dušička, ale mýlil jsem se, jestliže jsem zapochyboval o jejím smyslu pro spravedlnost.

„Jednal jsi správně,“ řekla. „Staň se vůle Boží.“ A hned nám donesla na stůl jídlo.

Jakmile jsem se nasytil, nařídil jsem Rorikovi, aby dával pozor na trosečníka, který pořád ještě jedl, a znovu jsem se vydal hledat strýce. Nedošel jsem daleko a už jsem ho uviděl, jak sedí stále na témž místě, na nejvyšším pahrbku – snad se ani nehnul od té chvíle, kdy jsem ho tam spatřil naposled. Jak jsem už řekl, odtamtud má člověk rozhled skoro na celý Aros i sousední Ross, jako by je viděl na rozestřené mapě. Zřejmě se strýc bedlivě rozhlížel na všechny strany, protože sotva se má hlava ukázala nad temenem prvního pahrbku, ihned vyskočil a obrátil se proti mně. Honem jsem na něho zavolaal, pokud možno stejným hlasem a týmiž slovy, jako jsem na něho vždy volával, když jsem ho upozorňoval, že má jít k obědu. Neodpověděl mi ani posunkem. Šel jsem tedy kousek blíž a znovu jsem se s ním pokoušel dorozumět, ale s týmiž výsledkem. Jenže když jsem se k němu začal

přibližovat podruhé, znovu ho posedl šílený strach – zůstal sice němý, ale dal se přede mnou neuvěřitelně rychle na úprk po kamenitém temeni pahrbku. Před hodinou byl k smrti unavený a já jsem byl poměrně čilý, ale najednou v prudkém záchvatu šílenství sebral všechny síly a marně bych ho byl doháněl. Kdybych se o to byl jen pokusil, mohl jsem ho ještě víc vystrašit, jak jsem se domníval, a oba bych nás dostal do ještě beznadějnější situace. A tak mi nezbývalo než vrátit se domů a podat Mary smutnou zprávu.

Vyslechla ji, tak jako vyslechla tu první, starostlivě, ale klidně, a vybídla mě, abych si lehl a odpočinul, protože jsem to opravdu potřeboval, a pak se sama vydala za svým zbloudilým otcem. V mém věku by to bylo bývalo jistě divné, kdybych nebažil po jídle a spáнку – spal jsem tvrdě a dlouho, a když jsem se probudil a přišel jsem dolů do kuchyně, bylo už hodně po poledni. Mary, Rorik a černý trosečník seděli mlčky kolem ohniště a viděl jsem, že Mary je uplakaná. Brzy jsem se dověděl, že věru měla proč plakat. Nejdříve ona a pak Rorik se vydali hledat strýce, oba ho viděli, jak sedí na temeni pahrbku, a před oběma uprchl, rychle a beze slova. Rorik se ho pokoušel dohonit, ale marně – šílenství mu dodalo nových sil, z balvanu na balvan nejkrkolomnějšími skoky přeskakoval prolákliny, uháněl, jako se honí vítr přes vrcholky kopců, zahýbal a kličkoval jako zajíc před psy, až toho Rorik nakonec nechal. Když strýce uviděl naposled, seděl zas jako prve na temeni pahrbku. Ani při té divoké honičce, ani ve chvíli, kdy ho mrštný sluha málem už dohonil, ten ubohý blázen vůbec nehlesl. Prchal němě jako zvíře, a jeho mlčení pronásledovatele vyděsilo. Byla to žalostná situace. Jak šílence chytit nebo jak ho zatím přimět, aby se najedl, a jak s ním naložit, až ho chytíme, to byly tři těžké otázky, které jsme museli vyřešit.

„To černocho vyvolal ten záchvat,“ řekl jsem. „Strýc možná zůstává tam nahoře, protože ví, že černocho je tady v domě. Udělali jsme

pro něho dost, najedl se u nás a ohřál se pod naší střechou, a proto teď navrhuji, aby ho Rorik převezl v bárce přes úžinku a dovedl přes Ross do Grisapolu.“

Mary s mým návrhem upřímně souhlasila. Vyzval jsem tedy černocho, aby šel s námi, a všichni tři jsme seběhli k přístavní lávce. Bůh jistě nad Gordonem Darnawayem vynesl svůj ortel, protože něco podobného se na Arosu ještě nikdy nestalo: v bouři se bárka utrhla, roztránila se o hrubá břevna lávky a ležela přecená na bok v hloubce čtyř stop ve vodě. Bylo by to dalo nejméně tři dny práce, než by se zas mohla spustit na vodu. Ale já jsem se nechtěl vzdát. Zavedl jsem Rorika s černochem k nejužšímu místu úžinky, přeplaval jsem na druhou stranu a zavolał jsem na černocho, aby připlaval za mnou. Znázornil mi stejně jasně a klidně jako prve, že to nedovede, a zřejmě to byla pravda – nikoho z nás by nebylo napadlo, aby zapochyboval, že je pravda to, co nám posunky naznačuje. Když se má naděje zhatila, museli jsme se opět vrátit do domu na Arosu a černocho se tam docela klidně nechal zas odvést.

Toho dne nám nezbyvalo nic než znovu se pokusit, jak bychom se s šílencem dorozuměli. Znovu ho bylo vidět, jak sedí na pahrbku, znovu před námi mlčky prchl. Ale nechali jsme mu tam aspoň jídlo a teplý plášť, aby mu bylo líp. Déšť mezitím ustal a zdálo se, že noc bude dokonce teplá. Mysleli jsme si, že do rána můžeme zatím klidně spát – odpočinek jsme potřebovali nejvíc ze všeho, museli jsme se posílit před nezvyklou námahou. Nikomu z nás nebylo do řeči, proto jsme se večer brzy rozešli.

Dlouho jsem nemohl usnout, promýšlel jsem si plán zítřejšího tažení. Černochovi jsem určil stanoviště ve středu pobřeží Písečného zálivu, odkud měl strýce zahnat vzhůru na svah. Já na východ od něho a Rorik na západ jsme měli vytvořit konce řetězu,

a tak strýce zaskočit ze stran, pokud bychom se na to vůbec zmohli. Čím více jsem si připomínal podobu ostrůvku, tím se mi zdálo pravděpodobnější, že by se nám mohlo sice těžko, ale přece jen podařit nakonec strýce zahnat dolů na ploché pobřeží naší zátoky, a jakmile bychom ho tam měli, nemuseli bychom se už obávat, že nám unikne, ačkoli měl v záchvatu šílenství velkou sílu. Spoléhal jsem hlavně na jeho strach z černocho - byl jsem přesvědčen, že ať by se rozběhl kterýmkoli směrem, sotva by asi utíkal tam, kde na něho bude číhat člověk, o němž se domnívá, že vstal z mrtvých, a tak jsem si ho doufal zabezpečit alespoň z jedné strany.

Konečně jsem usnul, ale za chvíli jsem se probudil vyděšený snem o vracích, černoších a podmořských příhodách - třásl jsem se jako v horečce, honem jsem vstal, seběhl dolů po schodech a vyšel před dům. Rorik a černoch spali v kuchyni, venku byla překrásná noc, jasná a hvězdnatá, jen tu a tam pluly po obloze obláčky, poslední pozůstatky bouře. Příliv už skoro vrcholil a v nočním tichu a bezvětrí se rozléhalo hulákání Kumpánů. Ještě nikdy, ani když v noci bouře zuřila nejvíc, nepůsobil na mne jejich řev strašněji. V té chvíli, kdy i větry zas odtáhly, kdy se i mořské hlubiny uhýčkaly v letní dřímotu a hvězdy zalévaly něžnou září zem i moře, ty hrůzné hlasy vzdouvajících se vln neustávaly věstít pohromu. Věru se zdálo, jako by byly součástí pozemského zla a tragické stránky života. Ale noční ticho nerušil jen jejich nesmyslný řev. Chvilími jsem zaslechl pronikavý, až mě zamrazilo, nebo skoro přehlušený lidský hlas, který se ozýval ve vřavě na Hřadě. Poznal jsem, že to je hlas strýcův, a zmocnila se mne velká bázeň z Božího soudu a pozemského zla. Vrátil jsem se zpět do temného domu jako do útočiště a dlouho jsem v posteli hloubal o těchto záhadách.

Když jsem se znovu probudil, bylo už pozdě. Honem jsem se oblékl a pospíšil jsem si do kuchyně. Nebyl tam nikdo - Rorik s čer-

nochem se už dávno vykradli ven, a když jsem to zjistil, srdce mi zatrnulo. Mohl jsem se spolehnout na Rorikovu odvahu, ale nemohl jsem mu důvěřovat, že bude dost opatrný. Když se vydal z domu tak beze slova, zřejmě chtěl strýci prokázat službu. Ale jak se mohl nadít, že by se mu to podařilo, i kdyby byl sám, a natož ve společnosti člověka, z kterého měl strýc zřejmě strach jako z vtěleného ďábla? Nebylo-li vůbec už pozdě, abych zabránil nějaké smrtelné nehodě, nesměl jsem ani chvíli otálet. S tím pomyšlením jsem vyběhl z domu, a nikdy jsem tak neuháněl přes hrbolatý Aros, ač jsem se po něm proháněl často, jako toho osudného rána. Netrvalo mi jistě víc než dvanáct minut, než jsem se octl na temeni nejvyššího pahrbku.

Strýc tam už nesesedl. Válel se tam otevřený košík a jídlo bylo rozházené v trávě, ale jak jsme později zjistili, nebylo z něho ani sousto – jinak jsem široko daleko nespatrił ani stopu po lidském tvoru. Jasná obloha se už rozzářila denním světlem, slunce už zbarvilo do růžova kostrbatý štít Ben Kyaw, ale dole pode mnou hrbolatý povrch Arosu a lesklá hladina moře byly ještě ponořeny v čirém stínu ranního úsvitu.

„Roriku!“ vykřikl jsem, a znovu „Roriku!“ Hlas mi zanikl v tichu, ale neozvala se odpověď. Byla-li už vskutku v proudu honička na strýce, zřejmě se pronásledovatelé nespolehali na své hbité nohy, ale na obezřelé stopování. Běžel jsem dál, pořád jsem se držel na vyvýšeninách, odkud jsem se rozhlížel vpravo vlevo, a zastavil jsem se teprve na svahu nad Písečným zálivem. Viděl jsem vrak, pás písčitého břehu po odlivu, vlny lenivě dorážející na dlouhou skalní římsu, a na ostrůvku ze všech stran změt pahrbků, balvanů a proláclin. Ale pořád ani jediného lidského tvora.

Za chvíli celý Aros ozářilo sluneční světlo a najednou zas oživily stíny a barvy. Vtom se na západ pode mnou náhle rozprchly ovce, jakoby zděšeně. Rozlehl se výkřik. Viděl jsem strýce, jak utíká,

a v patách za ním černoch, jenže než jsem měl kdy pochopit, co se děje, objevil se také Rorik a hulákal něco gaelsky, jako by volal na psa, aby sehnal ovce do stáda.

Honem jsem se rozběhl strýci do cesty, ale byl bych snad udělal líp, kdybych byl počkal tam, kde jsem se prve zastavil, protože jsem šílence mimoděk zaskočil tak, že už neměl kudy uprchnout. Od té chvíle už neměl jinudy volnou cestu než ke hrobu, vraku a moři v Písečném zálivu. Ale ví Bůh, že jsem to myslel dobře.

Strýc Gordon s hrůzou viděl, kterým směrem ho pronásledovatelé zahánějí. Kličkoval, uhýbal hned vpravo, hned zase vlevo, ale třebaže se mu krev rozproudila jako v horečce, černoch byl přece rychlejší. Ať strýc vyrazil tím či oním směrem, pokaždé ho černoch zaskočil, takže ho pořád zaháněl k místu jeho zločinu. Najednou začal strýc pronikavě vrískat, až se to rozléhalo po celém pobřeží, a tu jsme už oba s Rorikem volali na černocha, aby ho přestal pronásledovat. Ale marně, protože bylo souzeno jinak, černoch pořád běžel a pronásledovaný s křikem prchal – vyhnuli se hrobu a jen taktak že nezakopli o trosky lodi. V mžiku přeběhli přes písčité pás a strýc se pořád ne a ne zastavit, ale vyrazil rovnou do vln, černoch mu byl skoro už v patách a pořád se hnal za ním dál. Rorik i já jsme zůstali stát, protože už nebylo v lidské moci něčemu zabránit, a to, co se nám dělo před očima, byl ortel Boží. Nikdy nikomu snad osud neuchystal takový krutý konec. Na příkrém břehu se oba jedním skokem octli v hloubce, kde už nestačili – ani jeden, ani druhý neuměli plavat. Černoch se ještě na okamžik s přiškrceným výkřikem jedinkrát vynořil, ale už je oba strhl proud, ženoucí se do moře, a jestli je vůbec moře zas vyvrhlo, což ví jenom Bůh, tedy až tak za deset minut na druhém konci Hřadu, kde mají loviště mořští ptáci.

Robert Louis Stevenson

Kumpáni

Překlad Jarmila Fastrová

Ilustrace na obálce fawzi mohmed hassen / Shutterstock.com

Korektura Lukáš Borčický

Technická redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 11. 9. 2026

ISBN 978-80-274-5170-8 (epub)

ISBN 978-80-274-5171-5 (pdf)

ISBN 978-80-274-5172-2 (prc)

KNIHOVNA? KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihu, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

**Městská
knihovna
v Praze**

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.